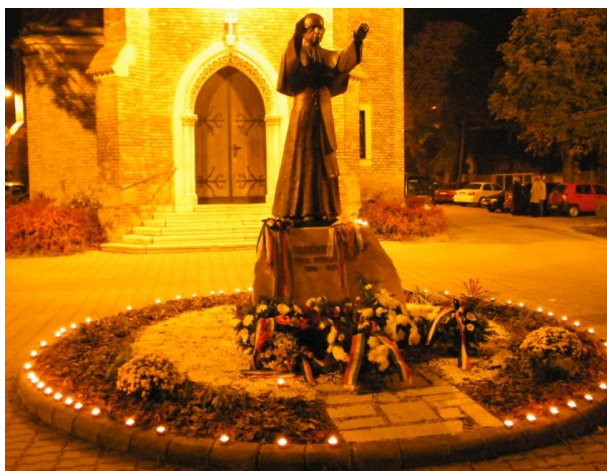

Konferencia

Mindszenty József hercegprímás kiszabadulásának emlékére

Levezető elnök: **Dr. Herman Edit** a Hittel a Nemzetért Alapítvány vezetője

Előadások 16 órától:

Dr. Krajsovsky Gábor egyetemi docens

„Kezet emelnek rátok és helytartók elé visznek titeket az én nevemért.”

Dr. Horváth Attila alkotmánybíró

Pap-gyilkosságok a szovjet típusú diktatúrák korszakában

Meghívott vendég: **Fehér Anna** szerzetes nővér

a Vakok Batthyány László Római Katolikus Gyermekotthon vezetője

17 órától Mindszenty Emlékplakett átadása, 18 órától szentmise,
18:45 órától bíboros úr szobrának megkoszorúzása

Helyszíne: **1161 Budapest, Templom tér 3. Rákosszentmihályi Plébánia**

Ideje: **2019. október 26. szombat**

Szeretettel várja a Bíboros úr tisztelőit a Hittel a Nemzetért Alapítvány

Főtámogatónk a Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzata

KRAJSOVSZKY GÁBOR:¹

"Kezet emelnek rátok és helytartók elé vezetnek titeket az én nevemért."²

Megemlékező előadás Mindszenty József bíborosról

1949-es elítélésének 70. évfordulója évében, az 1956-os kiszabadulásának emlékére a vértanúság jegyében rendezett Konferencián³

Rákosszentmihály, 2019. október 19.

“Mondhatom, nem vagyok abban a lelkiállapotban, hogy e percben megszokott frázisokat használjak, igazságérzetem azt parancsolja, hogy minden kertelés nélkül azt mondjam, amit e percben érzek. (...) Tetemre hívom itt a Duna partján a magyar fővárost: ez a város megtagadta ezeréves múltját, ez a város sárba tiporta koronáját, nemzeti színeit és vörös rongyokba öltözött.”⁴ (Horthy Miklós)

Bevezető

Joggal merül fel a kérdés, hogyan kapcsolódik a fenti, manapság egyre többször idézett mottó a kommunisták terrorja következtében meggyilkolt egyházi személyek vértanúságához?

A mottó ma, 100 év múltán is sajnos ugyanolyan aktuális, mint annak idején volt 1919-ben, amikor kommunista terror következtében halt vértanúhalált többek között Kucsera Ferenc káplán Szentendrén,⁵ 1957-ben Kenyeres Lajos plébános ugyancsak hasonló körülmények és hasonló kezek által Tiszavárkonyban.⁶ Néhai Bölcsvölgyi Zoltán káplánt is ezzel a módszerrel próbálták meggyilkolni, 1951-ben Szentendrénél a Dunába fojtani az akkori kommunista hatalom bitorlói.⁷

¹ MTMT adatbázisban szereplő, szabadon hozzáférhető releváns publikációk:

<https://m2.mtmt.hu/gui2/?type=authors&mode=browse&sel=10055534&paging=1:1000>

² Lk 21,12.

³ Videó felvétel az előadásról: <https://www.youtube.com/watch?v=gFBMICeUpDE&t=41s>

⁴ Horthy Miklós 1919. november 16. Budapest (akkori) polgármesterének mondott szavai.

<http://civilosszefogas.hu/valasztas-utan/>

⁵ Tyekvicska Árpád: Szentendre mártírja – Kucsera Ferenc élete és halála I-III.

Szentendre város hivatalos honlapja.

<https://szentendre.hu/szentendre-martirja-kucsera-ferenc-elete-es-halala-i/>

<https://szentendre.hu/szentendre-martirja-kucsera-ferenc-elete-es-halala-ii/>

<https://szentendre.hu/szentendre-martirja-kucsera-ferenc-elete-es-halala-iii/>

⁶ Körössy László: „Mehalt hitéért gyilkos kezek által” – A vértanú Kenyeres Lajos tiszavárkonyi plébánosra emlékeztek. Magyar Kurír 2017. március 4.

<https://www.magyarkurir.hu/hirek/-meghalt-hiteert-gyilkos-kezek-altal-vertanu-kenyeres-lajos-tiszavarkonyi-plebanosra-emlekeztek>

⁷ Krajsovszky Gábor: Akik igazságra tanítottak sokakat, tündökölnék örökkön-örökké, miként a csillagok (Dán 12,3) I–X. Válogatás Bölcsvölgyi Zoltán atya beszédeiből és elmélkedéseiből. Budapest, 2010. 59-64.

>**A római San Pantaleo templomban** az oltár mellett a falon látható az a kép, amelyet Pietro Casani atyának és **a spanyol polgárháborúban (1936) megölt 13 piarista vértanú** boldoggá avatása alkalmából **(1995. október 1.)** készítették. E kép megnagyított változata függött a boldoggá avatáskor a Szent Péter bazilika homlokzatán (Giuseppe Antonio Lomuscio nápolyi festő alkotása). A festő elképzelése szerint az előtérben lévő kisgyermek vagy angyalka megmagyarázza a képet a kezében tartott írással: „*Látjátok, itt áll tőlem jobbra Boldog Pietro Casani piarista hitvalló alakja, balra pedig a vértanúságot szenvedett 13 piarista atya halad a menny felé. Ide van írva a nevük a kezében tartott könyvbe.*” **A spanyol polgárháborúban több mint kétszáz piarista atya szenvedett vértanúságot. A boldoggá avatott 13 személyt** (Dionisio Pamplona és 12 társa) a különböző spanyol piarista provinciákból válogatták össze, ők képviselik a többieket is. Ünnepeük szeptember 22-én van.<⁸ Ezt írja Ruppert József piarista a spanyol piarista vértanúkról.

Az 1995-ben boldoggá avatott piarista vértanúk gyilkosai méltó büntetést kaptak. Az akkori spanyolországi vezető, *Francesco Franko* tábornok tudta, hogy súlyos bűnért súlyos büntetés jár. A jogos önvédelem és halálbüntetés ilyen esetekben **morálisan megengedett** és törvényileg **teljes mértékben** indokolt!⁹

Ezen túlmenően, a Spanyol Püspöki Kar 1937-ben megjelent, az 1936-os spanyol polgárháborút elemző körlevele is bátor fellépés volt az akkori gyilkos terror ellen, az események konkrét néven nevezése által is.¹⁰

Bognár Lajos, néhai esztergomi egyházmegyes pap írja a következőket, kitűnő visszaemlékező könyvében az akkori magyarországi eseményekről: „1989 a változás éve. Nem is tudjuk kellően értékelni! Nagyobb, mint a tatárjárás után IV. Béla második ország-alapítása. És nagyobb 1686-tól, a törökök kiűzésének évéről kezdődő élete országunknak. Ekkor az ellenség egy szálíg kitakarodott. Most egy pofon nélkül megúszták, és itt maradtak. Hangjuk és hatalmuk van! **A tőlük való megszabadulás kötelező feladatunk!**”¹¹

Ezek alapján joggal merül fel a kérdés: „Hol és melyik, valóban minden tekintetben jogállami rendszerben valósulhat meg az, hogy egy nemzetet a saját (volt) fizikai és morális gyilkosai, vagy azok közvetlen leszármazottai, ideológiai örökösei, illetve mindezek kollaboránsai akár a legkisebb mértékben is irányíthatassanak?

Miért lehetséges az, hogy háborús büntettekkel terhelt politikai rendszert magukénak valló, annak kiépítésében és fenntartásában aktívan részt vevő, azt korábban nyíltan is támogató egyének mindenben teljes szabadságot élvezhetnek?

https://mek.oszk.hu/14700/14792/pdf/14792_1.pdf

⁸ Ruppert József: A piarista diák Rómában. 2007. 14. <http://www.ppek.hu/k616.htm>

⁹ Krajsovszky Gábor: Jogos önvédelem, igazságos háború, halálbüntetés. In: Krajsovszky Gábor – Válogatott közlemények a katolikus dogmatika, a hitvédelem és a XX. századi egyháztörténet témaköréből. Budapest, 2014. 146-154. <http://mek.oszk.hu/14700/14736/14736.pdf>

¹⁰ A Spanyol Püspöki Kar 1937-es körlevele. http://www.belvedere-meridionale.hu/wp-content/uploads/2016/03/03_Gregosits_2016_03.pdf

¹¹ Dr. Bognár Lajos: Az Esztergomi Egyházmegye fél évszázada – élmények, érzések, értesülések. Egyháztörténeti segédkönyv. Hitoktatási Kiadó Bt. 2001. 69. http://eucharisztikuskongresszus.hu/pdf/Mind_147.pdf

>Ha Isten ránk tekint, (...) csak a sietve visszaállítandó független és magyar bíróság lehet illetékes a számonkérésben< – írta végrendeletében Mindszenty bíboros, a 20. század hitvalló magyar főpapja. Az igazságot szolgáltató és elégtételt adó számonkérés *mind a mai napig nem* történt meg!”¹²

Ha ez megtörtént volna, *sokkal tisztább lenne a mai magyar közélet* és nem kellene immár 30. éve attól tartania a keresztény oldalnak, hogy – ismételten Horthy Miklós szavait idézve – ezek a kártékony elemek mikor „öltöztetik újra vörös rongyokba” a várost, az országot!

Három évtizeddel ezelőtt, reménykedve azt lehetett gondolni, hogy a kommunizmus gyalázata végérvényesen és visszavonhatatlanul a történelem szemétdombjára kerül. Ezt a gyalázatos irányzatot azonban a mai napig a nemzetidegen, keresztényellenes, emberellenes, illetve a hazaárulás bűnét sokszorosán elkövető belső és külső erők újfent visszasegítik.¹³

Az akkori kommunista terroristáknak, illetve mai (eszmei) utódainak is az a véleménye, hogy a vallás magánügy. De 1919-ben, azután 1945-től kezdődően Magyarországon (és az összes, kommunista fennhatóság alatt levő országban, a mai napig is) sokakat *kifejezetten a vallásos hitük miatt* üldöztek, illetve végeztek ki, amit azzal is kifejezésre juttattak, hogy több esetben *hittagadásra* akarták kényszeríteni őket.¹⁴ Ezeknek az elemeknek a véleménye szerint – még akkor is, ha taktikai megfontolásból ezt nem minden esetben mondják ki így – a kereszténység szinte bűnnek minősül!¹⁵

Jóllehet, a kereszténység tanai között a *helyesen értelmezett* ellenségszeretet is szerepel, de ez soha nem mehet az önfeladásig, mert akkor már megsérti a szeretet rendjét: akiket kötelesek vagyunk védeni és pozitív érzelmekkel szeretünk, azok minden esetben *elsőbbséget élveznek* az ártó támadóval szemben.

Erre a helyes értelmezésre Mindszenty József bíboros több megnyilatkozásával is példát adott. Amikor 1945-ben Magyarországon a magyar érdekekkel sok tekintetben ellentétesen valósult meg a földosztás, ennek ellenére – mivel magánszemélyek földhöz jutottak – a következő nyilatkozat hangzott el: „Adja Isten, hogy az új birtokosok boldogulása vigasztalja az egyházat veszteségeiért és gondjaiért.”¹⁶

Mindszenty bíboros 1945-ös, esztergomi székfoglaló beszédjében az egyháztól konfiskált javakról a következőket mondta: „Nem jövök Széchenyi és Kopácsy dúsgazdagságával, pedig de jó volna ez a török időkénél koldusabb, elvérreztebb magyar nemzetnek! Mondom

¹² Krajsovszky Gábor: A kommunizmus áldozatainak emléknapjára. Nemzeti Újság, 2006 Bőjtelő hava 3. oldal. <https://docplayer.hu/14868003-Krajsovszky-gabor-a-kommunizmus-aldozatainak-emleknapjara-1.html>

¹³ „Kevés olyan embert ismer újkori történelmünk, aki egész felnőtt életét hazaárulással töltötte. Kádár János e ritkaságok közé tartozott. Kádárból hiányzott minden empátia. Egész nemzetét 33 éven keresztül kínpadra húzta!” In: Hernádi Tibor: 1956 igaz története. <https://docplayer.hu/2637018-Hernadi-tibor-1956-igaz-tortenete.html>

¹⁴ Bodnár Dániel: A száz éve vértanúhalált halt Kucsera Ferenc káplánra emlékeztek Szentendréen. Magyar Kurír 2019. május 4. <https://www.magyarkurir.hu/hirek/a-szaz-eve-vertanuhalalt-halt-kucsera-ferenc-re-emlekeztek-szentendren>

¹⁵ Krajsovszky Gábor: Amíg Isten végtelen könyörületéből jő a virradat, éljete húségben Istenhez, Egyházhoz, történelmi magyar hazához! Megemlékező előadás Mindszenty-Pehm Józsefről, születése 120. évfordulója évében – szerkesztett változat. 9-10. <http://mek.oszk.hu/14700/14754/14754.pdf>

¹⁶ Püspökkari körlevél, 1945. május 24. <https://katolikus.hu/kronologia/1945>

ezt anélkül, hogy sírnék a földiek miatt, de anélkül is, hogy ami jogalap nélkül történt, jogosnak elismerném.”¹⁷

Bécsben, az emigrációban 1974-ben pedig a következőket fogalmazta meg nagy éleslátással: „Most a rendszer ígéreti, hogy ezentúl megváltozik. Hát már 25 esztendő állott a rendelkezésükre. Volt idejük elég, hogy megváltozzék ez a helyzet, de a tapasztalat és a statisztika azt mutatja, hogy egyre rosszabbra fordult a helyzet. Ki hiszi el most azt a 26. esztendőben, hogy ez az istentelen és embertelen rendszer akar és tud javulni? A magunk eszét kellene megtagadnunk, ha ilyen ígéretnek hitelt tudnánk adni.”¹⁸

A következő idézetek Adriányi Gábor egyháztörténész könyvéből valók, amelyben teljes nyíltsággal és alapos dokumentációval mutat rá az egyházi vonalon jogos önvédelemből *akkor még lelkiismereti parancsként* megvalósuló, a kommunizmussal való teljes szembenállásra.

>A magyarországi eseményekkel kapcsolatban rá kell mutatni arra, hogy annak idején XII. Piusz pápa – *megalkuvást nem ismerő politikájával* – a kommunizmussal szembeni fellépéseivel teljes mértékben elődei nyilatkozatai szerint cselekedett.

Mindenekelőtt **XI. Piusznak** 1937. március 31-én kiadott, a kommunizmust elítélő "Divini Redemptoris" enciklikáját tartotta szem előtt, amelyben a pápa óvta a híveket a kommunista csalárdságoktól, és megtiltott velük bármiféle kapcsolatot. A pápa szó szerint ezt írta:

"Gondoskodjatok róla, Tisztelendő Testvérek, hogy a hívek ne essenek tévedésbe. **A kommunizmus velejében rossz, és semmiféle területen sem szabad a kommunizmussal együttműködni. Még akkor sem, ha valaki a keresztény kultúrát meg akarja menteni, és ha egyes rászédettek a kommunizmus győzelméhez hozzájárulnak, mert ők lesznek tévedésük első áldozatai. Minél inkább régebben és nagyobb mértékben keresztény egy ország, amelybe a kommunizmus be tud szivárogni, annál kegyetlenebbül fogják ott az istentelen emberek gyűlöletüket kitombolni**". XI. Piusz tehát megtiltott mindenféle párbeszédet a kommunistákkal.

Amikor pedig a Szovjetunió a II. Világháború végén egész Kelet- és Közép-Kelet-Európát legázolta és megszállta és a kommunista ideológia még a nyugati világot, elsősorban Olaszországot is előzönlenni látszott, **XII. Piusz pápa 1949. július 1-jén a Szent Officium által kiadott dekrétumban mindenkit kiközösített, aki belépett a kommunista pártba vagy azt támogatta, kommunista könyveket és sajtótermékeket terjesztett, írt vagy olvasott, és megtiltotta a kiközösítetteknek a szentségek kiszolgáltatását. Egyúttal egyházi fenyítéssel sújtotta a kommunisták által az egyházba becsempészett romboló csoportokat, mint a lengyel Pax vagy a magyar békepapi mozgalmat.**"¹⁹<

¹⁷ Mindszenty József esztergomi székfoglalása, 1945. október 7. <http://www.vasiszemle.hu/2015/05/balogh.htm>

¹⁸ Mindszenty József szentbeszéde, Pázmáneum, 1974. december 29.

http://eucharisztikuskongresszus.hu/pdf/KG_Mindszenty_149.pdf

¹⁹ Adriányi Gábor: A Vatikán keleti politikája és Magyarország (1939 - 1978) – A Mindszenty-ügy. Kairosz Kiadó, 2001. http://www.eucharisztikuskongresszus.hu/AG_Mindszenty_112.html

Mindszenty József bíboros bebörtönzését követően pedig – az utóbbi három évtizedet is beleértve – az idézett pápák nyilatkozataihoz hasonló olyan magyarországi, *testületileg* kiadott püspökkari körlevél, amelyben a kommunizmus, a mai magyarországi bolsevizmus bármilyen formája *konkrétan nevesítve, kellő súllyal* elítélésre került volna, illetve az ilyen elemek közvetlen vagy közvetett hatalomba segítése *súlyos bűn terhe alatt* tiltásra került volna, nem jelent meg.²⁰

²⁰ Az alábbiakban idézem a 2014. január 16-án valamennyi magyarországi püspökségére kiküldött leveletem. A levélben utalok néhány mellékeltre is. Választ csupán egyetlen címzettől kaptam.

Tisztelt Püspökkari Titkárság, Főtisztelendő Püspök Atyák!

Az ország nagyon nehéz, de mégiscsak felemelkedésnek indult helyzetével kapcsolatban, valamint a tavaszi, további létünket, illetve nemlétünket eldöntő országgyűlési választásokkal kapcsolatban írok most Önöknek, részletesen a mellékletben: http://eucharisztikuskongresszus.hu/pdf/a_2014-es_valasztasok_ele.pdf

Olvasva az utóbbi időkben egyházi részről megjelent, a jelen világ egyre igazságtalanabb helyzete elleni bátor, szókimondó megnyilatkozásokat és tiltakozásokat – amelyekből a teljesség messzemenő igénye nélkül jelen levelemhez is mellékelek hármat – szeretnék megküldeni néhány, ugyancsak egyértelmű megfogalmazást a jelenlegi magyarországi helyzetről. Talán szokatlannak tűnhet egy ilyen jellegű megkeresés. Amivel én ezt mégis indokolni tudom, az nem más, mint az elmúlt 24 év alatt az ország erkölcsi és gazdasági felemelkedését súlyosan visszavetítő, abból összességében 12 esztendő elvevő, ateista-posztkommunista uralom mindez ideig büntetlen, ország-ellenes, romboló tevékenysége, az országon kívüli, minden erejükkel keresztény- és magyarellenes részével karöltve. A szomorú tapasztalat szerint keresztény körökben is (a „hívek” körében) még mindig nagy a tájékozatlanság, továbbá a hajlam az országra nézve sorsdöntő, rossz döntések meghozatalára. A kereszténység (az utóbbi idők kedvező változásai ellenére is) idehaza még mindig erőteljesen ki van szorítva a tömegkommunikációs eszközök területéről, valamint írott sajtója sem tudja ellensúlyozni azt a mérhetetlen károkozó tevékenységet, amely az országot szánt szándékkal a további, teljes lezüllesztés felé próbálja minden erejével taszítani. Egy országgyűlési választás a mai helyzetben különösen is erkölcsi kérdés (más országokban is az, de ott talán nem minden esetben válhat ennyire veszélyessé az adott ország léte, mint most Magyarországé). A ma megszólítható katolikus emberek egy jó része is (a tapasztalat szerint) sajnos ingadozó, e tekintetben hiszékeny, és mérhetetlenül naiv. Mint az a mellékelt levelemben is említésre kerül, az ország összességében 12 évnyi posztkommunista uralom alá kerülése még a legoptimálisabb becslések szerint sem történhetett volna meg a katolikus/keresztény emberek ellenoldalra (azaz az említett, mindig is keresztény- és magyarellenes oldalra) leadott felelőtlen szavazatai nélkül, illetve akkor, ha minden katolikus/keresztény ember (aki persze szavazóképes és fizikailag el is tud jutni a szavazásra) elment volna a tisztességes oldalra szavazni. A népszámláláskor felvett és később statisztikailag nyilvánosságra hozott adatokból – ahol a vallási hovatartozás is, bár nem kötelezően, de szerepelt – ez sajnos kikövetkeztethető. Itt most nem részletezem az ezzel kapcsolatos, saját személyes rossz tapasztalataimat.

Az országgyűlési választásokhoz az elmúlt 24 év alatt mindig kapcsolódtak különböző formákban megjelent, hivatalos püspökkari körlevelek. Azonban most, 24 eltelt évet követően (amely időszak sajnos messze nem váltotta be az akkor szinte eufóriás hangulatban megfogalmazódott reményeket) meglátásom szerint (és bizonyára sokak meglátása szerint is) sorsdöntő változáshoz érkezünk: ha most veszt az erkölcs és a jó, akkor az egy önkezü sirásással fog felérni, amiből már aligha lesz kilábalás! **Templomi körlevélben, valamint a katolikus sajtóban való, minden eddigi szókimondó nyilatkozat formáját egyesítő, egyértelmű iránymutatással /például úgy, ahogyan XI. Pius a jelen levélhez mellékelt Divini Redemptoris enciklikában is kiállt a kommunizmussal szemben az egyház jogainak védelméért – akár erre is hivatkozva/ és a rossz elleni erőteljes tiltakozással egész biztosan hatni lehet azokra is, akiknek a szavazatán majd múlni fog, hogy Magyarországnak egyáltalán lesz-e még jövője.** Még ha ma egyre kevesebben és kevésbé is hallgatnak az Egyházra, a tekintély tisztelete és elfogadása még mindig messzemenően az egyházi közösségekben a legmagasabb.

Én magam életkoromból adódóan is rendelkezem saját tapasztalatokkal (visszatekintve gyermekkoromig, az utóbbi négy évtizedre), éltem abban a rendszerben is és felnőtt fejjel éltem át az elmúlt 24 évet is. Az egyháztörténelem különböző korszakaiban, bizonyos tekintetben más-más módon kellett megvédeni egy országot, az Egyház létalapját. Bizonyára meg lehet majd találni azt a legoptimálisabb és leghatásosabb formát, amelyik ezt a célt most megvalósítja. Ehhez szerettem volna leírni gondolataimat, idézve e témához kapcsolódó és nyilvánosan is megjelent írásaimból. Az már több esetben megállapítást nyert, hogy sorsfordulón van a világ, és benne az ország is. Ha most sikerül a fenti eszközökkel ezt a sorsfordítást permanensen a jó irányba elősegíteni, akkor abból erkölcsileg is győztesen kerülnek majd ki mindazok, akik ezt a változást és a további ÉLETET elősegítették!

Pedig a kommunizmus lényege – vérben és bűnben való fogantatása óta – *semmit se változott*, csupán módszereiben lett kifinomultabb és alattomosabb, karöltve a vele egy töről fakadó szabadkőművességgel.²¹

Párhuzamként kerül megemlítésre, hogy a Keletnémet Püspöki Kar milyen *bátor hangú* körlevelet tett közzé 1960-ban, az istentelen kommunista uralom alatt az Egyház védelmében és a keletnémet ifjúság kötelező ateista nevelése elleni tiltakozással; pedig ők sem voltak kisebb elnyomás alatt, mint magyarországi kollégáik.²²

A keletnémet püspöki kar 1960. évi pásztorlevele (részlet)

>Szilárdan valljátok meg Krisztust és az Ő Egyházát. Hívó keresztények is sokszor keresnek mellékutakat, hogy az elvi döntésektől szabaduljanak. Mások pedig ezt a kiútkeresést a gyengeség és a kezdődő hitehagyás jelének veszik, és még jobban megzavarodnak. A mellékutakon való járással csak még súlyosabb helyzetbe kerültek és a döntéstől mégsem szabadulhattok meg. Legtöbbször a legjobb nyíltan kimondani: „Katolikus vagyok, ezt nem tehetem meg.”

Tagadjatok meg minden közreműködést, mely a szocializmus istentelen világnézetéhez való csatlakozással lenne egyértelmű.

Krisztust félreérthetetlenül megvallani egyet jelent azzal, hogy a materializmust félreérthetetlenül megtagadom. Ne hagyjátok magatokat megnyugtató szóbeszéddel megzavarni. A szocialista szertartásokról ismételten szólottunk hozzátok. Így most csak a múltkori pásztorlevelünk következő mondatára utalunk és ismételten kihangsúlyozzuk: „Katolikus, keresztény nem vehet részt névadó ünnepségen, szocialista ifjúavatáson, papnélküli temetésen, vagy más hasonló egyházzellenes ünnepségeken anélkül, hogy hitét meg ne tagadná. Az istenhit és az istentagadás között nincs kompromisszum.” Tagadjatok meg ígéretet, mellyel akár gyerekeitek iskolába való beiratkozásakor, akár az üzemben, ahol dolgoztok, arra akarnának kötelezni, hogy ezeken a szertartáspótló ünnepségeken részt vesztek.<

Berlin, 1960. január 20.

A berlini püspöki konferencián összegyűlt püspökök és püspöki helynökök

²¹ „A szabadkőművesség ugyanaz szalonkabátban, mint ami a bolsevizmus mezítláb.” – Mindszenty bíboros Nyugaton többször is elhangzott kijelentése.

http://www.eucharisztikuskongresszus.hu/pdf/KG_Mindszenty_8.pdf

A kommunizmus kegyetlen, szadista mivoltáról, a szerzetesekkel szemben is alkalmazott bánásmódjáról az alábbi munkában megdöbbentő részleteket olvashatunk; Cúthné Gyóni Eszter: A ciszterci rend története Magyarországon 1945 után – A Ciszterci Rend Zirci Apátsága 1945 és 1981 között. Doktori disszertáció • Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar • Témavezető: † Dr. Gergely Jenő DSc, Dr. Balogh Margit CSc • Budapest, 2014. <http://doktori.btk.elte.hu/hist/cuthnegyonieszter/diss.pdf>

²² A keletnémet püspöki kar 1960. évi pásztorlevele – A keresztény ember feladata az istentelen környezetben. In: Wirthné Diera Bernadett: Katolikus hitoktatás és elitképzés a Kádár-korszakban – Az 1961-es „Fekete Hollók” fedőnevű ügy elemzése. Doktori disszertáció • Eötvös Lóránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar • Témavezető: Dr. Balogh Margit CSc • Budapest, 2015. <http://doktori.btk.elte.hu/hist/wirthnedierabernadett/diss.pdf> 221-228.

Viszont 1961. március 15-én megjelent egy elítélő körlevél a Magyar Katolikus Püspöki Kar részéről a politikai okokból letartóztatott papok ellen, még *a koncepciók perük bírósági ítéletét megelőzően*, teljes mértékig már előre a rágalmazóknak adva igazat!

1961. február 6-ról 7-ére virradóan szerte az országban házkutatások és letartóztatások voltak. Február 7-én a püspöki kart Kállai Gyula miniszterelnök-helyettes összehívta a Parlamentbe és fenyegető szemrehányást tett nekik, mondván, hogy a püspökök tudtával és fedezésével demokráciaellenes szervezkedések folytak.

Jóval a bírósági tárgyalás előtt, 1961. március 15-én a Püspöki Kar is elhatározta magát a perben szereplő papoktól. Éppen azoktól, akik elsődleges hivatásuknak tekintették Krisztus szolgálatát és a Magyar Népköztársaság semminemű törvényébe nem ütköző államellenes szervezkedést nem kezdeményeztek.²³

A kommunista rezsim *belülről* hajtotta végre az egyházüldözést – ilyen mély időszaka soha nem volt kétezer éve az egyháztörténelemnek, hogy *maguk a püspökök* váltak az egyház üldözőivé, végrehajtva mindazt, amit az egyház ellenségei követeltek tőlük.

Fent nevezett körlevél – a korszakot jellemző tanúságként – az alábbiakban teljes terjedelmében közlésre kerül.

917/1961. sz. Püspökkari nyilatkozat²⁴

>A Püspöki Kar tudomást szerzett arról, hogy aktív szolgálatban levő katolikus papok és szolgálaton kívüli szerzetesek ellen államellenes szervezkedésben való részvétel miatt eljárás indult. Ennek kapcsán a Püspöki Kar jövőbeni miheztartás végett a Tisztelendő Papságot az alábbiakban tájékoztatja:

A Magyar Katolikus Püspöki Kar híven az 1950-ben aláírt Megállapodáshoz, a leghatározottabban ellene van bármilyen államellenes cselekedetnek. Minden egyházi személyt vagy alkalmazottat, aki államellenes szervezkedésben részt vesz, vagy ilyen tevékenységet támogat, mint a magyar nép ellen vétőt, elítél.

Nem engedhető meg, hogy felelőtlen elemek a katolikus egyházat — bármilyen formában is — államellenes politikai célokra használják fel. A Püspöki Kar nyomatékosan rámutat arra, hogy azok az egyházi személyek, akik nem elsődleges hivatásukat, a lelkek krisztusi szolgálatát teljesítik, hanem a Magyar Népköztársaság törvényeibe ütköző államellenes szervezkedést kezdeményeztek vagy kezdeményeznek, illetve abban tudatosan részt vettek, vagy részt vesznek, bárhol is működjenek, bűnös tevékenységükkel a katolikus egyház kárára is cselekszenek. Sajnálatos, hogy az érintett személyek többsége az államhatalom részéről

²³ Hetényi Varga Károly: Papi sorsok a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában I. rész, 39–41., 61. Lämpás Kiadó, Abaliget 1992.

²⁴ A Magyar Katolikus Püspöki Kar tanácskozásai 1949-1965 között. Dokumentumok II. kötet

† Borovi József gyűjtésének felhasználásával összeállította Balogh Margit

METEM Budapest 2008. 1070-1074.

Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár, Litterae Circulares 1961.

https://library.hungaricana.hu/hu/view/KalocsaiPuspoksegKozlemenyei_1961/?pg=10&layout=s&query=917

több alkalommal tapasztalt türelem és amnesziák ellenére újból okot adott arra, hogy ítélet alá kerüljön.

Az egyházmegyék ordináriusainak eltökélt szándéka, hogy a jövőben határozottan fognak fellépni azon egyházi személyekkel és alkalmazottakkal szemben, akik az állam és a katolikus egyház törvényeit megszegve hivatásukkal visszaélnék.

A Magyar Katolikus Püspöki Kar úgy magát, mint a hazáját becsületesen szolgáló, törvényeit tiszteletben tartó katolikus papságot elhatárolni kívánja az ilyen felelőtlen egyházi személyek cselekményeitől és bízik abban, hogy a jövőben ki-ki a maga területén elő fogja mozdítani a magyar állam és a katolikus egyház között kialakult jó viszonyt. A Püspöki Kar megkívánja, hogy a Magyar Népköztársaság Kormánya és a Magyar Katolikus Püspöki Kar között kötött megállapodást minden egyházi személy és alkalmazott megtartsa.²⁵

Budapest, 1961. március 15.

Magyar Katolikus Püspöki Kar

Az európai ember elbutítását, félrevezetését a mai, nemzet- és keresztényellenes erők az alapoktól kezdik.²⁶ Aki a saját hősei és példaképei ellen fordul, azáltal saját maga ellen is fordul.

Ha sikerül a gondolkodást, a lét gerincét összetörni az emberekben, akkor a gonosz cél és az esztelenség eluralkodik az egész világon. Ezt teszi a politikai bűnözés és a politikai bűnözők, azok, akik a kereszténységet és az erkölcsöt (a természetes erkölcsöt is, hiszen az nincs ellentétben a valláserkölcssel) bármilyen formában üldözik.

Ez pedig már nem egyszerű politikai-, hanem közéleti-, nemzetbiztonsági-, és nemzetmegmaradási kérdés!²⁷

Amit ma „politikai korrektség” néven emlegetnek, illetve annak nevében gyakorolnak, azok közül sok mindenért Szent István király idejében statáriummal halálbüntetés járt volna – teljes joggal!

Feladatunk minél nagyobb hatósugárral dolgozni – Isten és történelem előtt nagy felelősségünk van abban, hogy fölhívjuk a figyelmet az ÉLETET megtartó igazságra!

²⁵ Egy 1961. március 8-ra datált változat szerint a 3. és 4. bekezdés az alábbiakban tér el: „*Fájdalmas, hogy az érintett személyek többsége az államhatalom részéről több alkalommal tapasztalt türelem és amnesziák ellenére követte el az elítélendő cselekményeket. Az egyházmegyék ordináriusainak eltökélt szándéka, hogy a jövőben határozottan fognak fellépni az ilyen egyházi személyekkel és alkalmazottakkal szemben, mert túrhetetlen, hogy az állam és a katolikus egyház törvényeit be nem tartó személyek hivatásukkal visszaéljenek.*”

In: A Magyar Katolikus Püspöki Kar tanácskozásai 1949-1965 között. Dokumentumok II. kötet
† Borovi József gyűjtésének felhasználásával összeállította Balogh Margit
METEM Budapest 2008. 1073-1074.

²⁶ R. N. Coudenhove Kalergi: Praktischer Idealismus. Adel - Technik - Pazifismus. Paneuropa Verlag – Wien-Leipzig, 1925 <https://underinformation.files.wordpress.com/2010/02/praktischeridealismus.pdf>

²⁷ Földi László: Háború. Kárpátia Stúdió – Köröstárkány-Kápolnásnyék 2019.

<https://www.magyaridok.hu/velemenya-seehoferi-mesterterv-3309683/>

<https://www.magyaridok.hu/velemenynegyedik-generacios-hadviseles-441655/>

Balás Béla püspök az 1956-os Magyar Szabadságharcról

„67. *Forradalom* – Ötven éve valami elkezdődött, azután sortűzek dördültek, akasztófák nyikordultak és csend lett. Néhány papunk örült a „szolgálatiért” kapott színes övnek, élvezte díszes süvegét, miközben valahol a kakas harmadszor is kukorékolt. Aztán, csendben, szerte a tönkretaposott kis hazában, a gyűjtőfogházban, Nosztrán, Vácott, a zárkák ajtóinak mögött, vagy titkon, lakások mélyén, Isten Országa újból készülődni kezdett. Ezt örököltük és ezt már el nem tékozolhatjuk!

Világos számunkra, az ellenség nem a barikád túloldalán nyomul. Heródiás lányának tánca véget ért, s a fejsze most nem a próféta nyakára, hanem a fák gyökerére került. Igaza lett Jézusnak, az ember ösellensége rég elfoglalva a védvonalakat, belülről jutott (Mt 15,18-19). A magyar nép ötven éve támadt forradalmát önmagunkon kell befejeznünk! Ne tőrjünk a mocskot, kicsit se, rejtve se! Akarjuk, hogy életünk legyen, bőségben legyen, s az mindenkié legyen! Tegyük, ami tőlünk telik, de azt teljesen!”²⁸

A modernizmus mételye

A mostanság zajló és az „ortodox” (igazhitű, hagyomány hű) keresztényekben teljes joggal aggodalmat keltő római-, illetve pánamazóniai színódus inkriminált megnyilvánulásai pedig annak az irányzatnak – a modernizmusnak – a részei, amelyre a X. Pius pápa által 1907-ben kiadott, alább idézett enciklika nagyon világosan rámutat. Ennek a torzulásnak a terjedésével a hit vonalán elsősorban a *dogmatikai* kérdések kerülnek komoly veszélybe.²⁹

Őszentsége

X. Pius pápa

Isten szolgáinak szolgája

„PASCENDI DOMINICI GREGIS”

kezdetű enciklikája

a modernisták tanításáról

1907. szeptember 8.

(*Megjelent a Szent Margit Lap 136-140. számában*)

(A szöveg forrása: „*Egyházi Közlöny*” 1907. évi 38–46. szám. Gondozta és digitalizálta: Mezei Zsolt)

„AZ ÚR NYÁJÁT LEGELTETVE”

100 évvel ezelőtt, 1907. szeptember 8-án adta ki X. Pius pápa „Pascendi Dominici Gregis” kezdetű apostoli körlevelét, amelyben a modernisták tévedéseit ítélte el. Ezen enciklikára ugyanaz érvényes, amit a „Lamentabili sane exitu” kezdetű apostoli konstitúciójának

²⁸ Balás Béla: Szigorúan nyilvános – Nyílt beszéd papjainkról. Kairosz Kiadó 2013. 153-154.

²⁹ Jelen tanulmánynak nem célja az itt említett problémák részletesebb elemzése.

közlésénél már megjelent: sajnálattal kell megállapítani, hogy ezen enciklika az elmúlt 100 év alatt nem veszített időszerűségéből. Az a tévtan, melyet Szent X. Pius pápa „modernizmusnak” nevezett el, és amelyet az egyháztörténelem legveszélyesebb eretnekségeként, „comulatio omnium haeresium”-ként, „minden eretnenség gyűjtőmedencéjeként” ítélte el, ma is él, és sajnos virágzik. Terjesztői, a felvizezett katolicizmus hívei, bár mindennemű kapcsolatot tagadnak a száz évvel ezelőtt élt modernistákkal, valójában ugyanazokat a tévtanokat hirdetik, amelyeket Szent X. Pius pápa korai haláláig nem szűnt meg minden rendelkezésére álló eszközzel irtani. (Gondoljunk csak az antimodernista esküre vagy a „Praestantia scripturae” kezdetű motu propria, amit az enciklikát követően, november 18-án adott ki, s amellyel a magátalkodott modernisták kiközösítését rendelte el.) Ezért bír különös jelentőséggel ez az évforduló, melynek alkalmával az enciklika közlésére is sor kerül. *Az enciklika tanulmányozásakor könnyen megérthető és belátható annak a tételnek jogossága és fontossága, amely azt állítja, hogy az Egyház válsága csak akkor szűnhet meg, de legalábbis csak akkor lehet igazi reformról beszélni, ha visszamegyünk ahhoz a ponthoz, ahol első alkalommal tértünk le a helyes útról. Ehhez pedig ismerni kell az előzményeket, az okokat. Ehhez ad nagyszerű, pótolhatatlan segítséget Szent X. Pius pápa enciklikája.*

Rejtőzködő ellenségek: Elvetemült újítók az Egyház belsejében

Ami legkivált sürgeti, hogy haladék nélkül szóljunk, az, hogy ma már a tévelyek mestereit nem a bevallott ellenségek között kell keresnünk. Elrejtőznek – és ez igen élénk félelem és aggodalom oka – magának az Egyháznak a kebelében és szívében, s annál félelmetesebb ellenségek, minél kevésbé nyíltan azok. Mi, Tisztelendő Testvérek, világi katolikusok és – ami még elszomorítóbb – papok nagy számáról beszélünk, akik az Egyház iránti szeretet színe alatt, teljes híjával a komoly filozófiának és teológiának, ellenben a velőig áthatva a katolikus ellenfeleivel főszedett tévtan mérgével, megvetve minden szerénységet, az Egyház megújítóiként tolják előtérbe magukat, akik zárt falanxokban, merészen támadást intéznek mindaz ellen, ami a legszentebb Jézus Krisztus művében, nem tisztelve saját személyét sem, amelyet szentségtörő vakmerőséggel lealacsonyítanak az egyszerű és tiszta emberségig.

Ezek a férfiak csodálkozhatnak azon, hogy mi őket az Egyház ellenségei közé sorozzuk. De valami alapon senki sem fog ezen csodálkozni, aki – mellőzve szándékait, amelyekről az ítékezés Istennek van fönntartva – hajlandó megvizsgálni tanaikat és emezekhez mérten, beszéd- és cselekvésmódjukat. Ellenségei az Egyháznak, bizonyára azok, és ha azt mondjuk, hogy rosszabb ellenségei nincsenek, nem távolodunk el az igazságtól. Valóban nem kívülről, mint már megjegyeztük, hanem **belülről dolgoznak a romlásán: ma a veszély szinte az Egyház belsejében és ereiben van: csapásaik annál biztosabbak, minél jobban tudják, hová kell sújtani. Vegyük hozzá, hogy nem az ágakra vagy a csemetékre tették a fejszét, hanem magára a gyökerre, azaz a hitre és legmélyebb rostjaira. És ha egyszer elvágta a halhatatlan életnek ezt a gyökerét, igyekezni fognak a fertőző mérget beoltani az egész fába: nem lesz a katolikus hitnek egyetlen része sem, mely megmeneküljön kezüktől, egyetlen sem, ahol el ne kövessenek mindent a rombolásra. És amíg ezer meg ezer úton folytatják végzetes szándékukat, nincs semmi olyan alattomos, olyan álnok, mint taktikájuk: összeolvasztva magukban a racionalistát meg a katolikust, olyan rafinált ügyességgel teszik ezt, hogy könnyen megtévesztik a rosszul értesült szellemeket.** Különben, vakmerőségüktől elkapatva, nincs az a következmény, amitől meghátrálnának, vagy éppen amit ne védelmeznének hangosan és makacsul. Ezzel jár – s e körülmény igen alkalmas a megtévesztésre – olyan élet, mely csupa tevékenység, különös kitartás és hév minden tanulmány-nemben s oly erkölcsök, melyek általában ajánlhatók szigorúságuk miatt. Végül – és az, úgy látszik, a gyógyulás minden reményét elveszi – tanaik annyira megmértelyezték lelküket, hogy emiatt megvetői

lettek minden tekintélynek, türelmetlenek minden fék iránt: hamis lelkiismerettel dolgozva mindent elkövetnek, hogy az igazság iránti tiszta buzgalomnak tulajdonítsák azt, ami egyedül a makacsság és a kevélység munkája. Igaz, mi valamikor azt reméltük, hogy egy napon észre térnek; és ezért mi először szelíden bántunk velük, mint fiainkkal, majd szigorúan, végül – és igazán nehéz szívvel – nyilvánosan megdorgáltuk őket. Nem ismeretlen előttetek, Tisztelendő Testvérek, igyekezetünk meddősége: egy percre meghajtják fejüket, hogy tüstént annál gőgösebben emeljék föl.

A modernizmus terjesztése

Vajha ennek terjesztésére kevesebb buzgalmat és gondot fordítanának! De serénységük akkora, munkájuk oly lankadatlan, hogy szinte sajnáljuk, hogy ennyi erőt pazarolnak az Egyház romlására, ami helyesen alkalmazva annak legnagyobb segélyére volna. Kétféle csellel élnek pedig a lelkek megejtésére: először elhárítani igyekeznek az akadályokat, másodszer azt, ami nekik használ, gondosan fölkeresik és serényen, türelmesen földolgozzák.

Három dolog van különösen, amit törekvéseikkel ellenkezőnek érznek: a skolasztikus filozófiai módszer, a szentatyák tekintélye és hagyománya s az Egyházi Tanítóhivatal. Ezek ellen elkeseredett harcot folytatnak. Azért a skolasztikus filozófiát, ahol tehetik, kinevetik és megvetik. Akár tudatlanságból teszik ezt, akár félelemből, akár éppen mind a két okból, az bizonyos, hogy az új dolgok tanulmányozását mindig összekötik a skolasztikus módszer gyűlöletével, és *nincs nyilvánvalóbb jele annak, hogy valaki a modernizmus tanai felé hajlik, mint hogyha irtózni kezd a skolasztikus módszertől.* A modernistáknak és pártolóiknak emlékeznie kellene arra a kárhoztatásra, amellyel IX. Pius sújtotta ezt a tételt: *„Az a módszer s azok az elvek, amelyekkel a régi skolasztikus tudósok kezelték a filozófiát, már nem felelnek meg a mi korunk szükségleteinek és a tudományok haladásának.”* (Syllabus, 13.)

A hagyomány jelentőségét és természetét pedig a legravaszabbul igyekeznek kiforgatni, hogy megfosszák értékétől és fontosságától. Ám a katolikusok számára mindenkor tekintély marad a második niceai zsinat, mely kárhoztatta *„azokat, akik elég merészek... az istentelen eretnekek módjára megvetni az egyházi hagyományokat és kigondolni valami újdonságot... vagy kigondolni gonoszul és álnokul olyasmit, ami részben megdöntheti a katolikus egyház törvényes hagyományait”.*

És ugyancsak tekintély marad a negyedik konstantinápolyi zsinat hitvallása: *„Mevalljuk tehát, hogy megtartjuk és megőrizzük azokat a szabályokat, melyek a szent katolikus és apostoli egyháznak mind a szent és dicsőséges apostoloktól, mind az orthodox egyetemes vagy helyi zsinatoktól, vagy pedig bármely istensugallta atyától és egyházi mestertől hagyományoztattak.”* Miért is IV. Pius és IX. Pius római pápák a hitvalláshoz még ezt a hozzáadást rendelték el: *„Az apostoli és egyházi hagyományokat s az egyháznak minden egyéb szabályzatát és rendeletét a legszilárdabban megengedem és fölkarolom.”*

A szentséges egyházatyákról sem ítélnék különbül a modernisták, mint a hagyományról. Határtalan vakmerőséggel azt mondják róluk, hogy noha méltók minden tiszteletre, de kritikai és történelmi kérdésekben teljesen járatlanok, az utóbbi teljesen megbocsáthatatlan, lenne, ha nem lehetne a korral magyarázni, amelyben éltek.

Végül még magának az Egyházi Tanítóhivatalnak tekintélyét is teljes erejükből csökkenteni és gyöngíteni iparkodnak, mind eredetének, természetének, jogainak szentségtörő elvitatásával, mind ellenfelei rágalmainak szabad fölújításával.

Csakugyan illenek a modernisták csoportjára azok a szavak, melyeket a mi elődünk a legnagyobb szomorúsággal írt: „*Hogy Krisztus titkos jegyesét, akiben vagy az igazi világosság, megvetésnek és gyűlötségnek tegyék ki, a sötétségnek fiai őt a tömeg előtt nyílt rágalomokkal támadják meg s összeforgatva a dolgok és nevek értelmét és erejét, ráfogják, hogy barátja a sötétségnek, ápolója a tudatlanságnak, ellenzője a tudományok világosságának és haladásának.*” (XIII. Leó: *Ut mysticam motu proprio*, 1891. március 14.) – Ha már így áll a dolog, Tisztelendő Testvérek, nem csoda, ha azokat a katolikus embereket, akik kitartóan küzdenek az Egyházért, a legnagyobb rosszakarattal és epésséggel támadják meg a modernisták. Nincs a sértéseknek olyan neme, amivel őket ne kínoznák, de leginkább tudatlansággal és csökönyösséggel vádolják őket. **Ha megfélemednek ellenfeleik képzettségétől és erejétől, akkor őket agyonhallgatással igyekeznek lehetetlenné tenni.** Ez az eljárásuk a katolikusokkal annál felháborítóbb, mivel ugyanakkor fékezetlenül égig magasztalják azokat, akik véleményükben osztoznak; emezeknek újdonságtól áradó könyveit nagy tapsal fogadják; *minél merészebben forgatja ki valaki a régiéket, veti meg a hagyományt s az egyházi tanítóhivatalt, annál bölcsebbnek kiáltják ki*; végre, amitől bármely jó ember csak elborzadhat, akit elér az Egyház kárhóztatása, azt körülrajongják s nemcsak nyíltan és bőségesen feldicsérik, hanem éppen az igazságnak vértanújaként ünneplik.

Az ifjabb elmék, melyeket mindez elszédített és megzavart, a dicséreteknek és szidalmaknak ez a lármája, hogy tudatlanoknak ne mondják őket, s hogy bölcsenek tűnjenek föl, meg a kíváncsiság és gőg belső kényszere alatt akárhányszor az áradatba vetik magukat és a modernizmushoz pártolnak.

De ezek már azokhoz a csel fogásokhoz tartoznak, amelyekkel a modernisták eladják portékáikat. Mire nem képesek, hogy követőik számát növeljék? A szent szemináriumokban, az egyetemeken elhódítják a tanári állásokat, s lassanként megmetyelvezik a tanszékeket. Tanaikat, talán burkoltan, beleszővik templomi szónoklataikba; nyíltan megvallják a gyűléseken; betolják és terjesztik a társadalmi intézményekben. Könyveket, napilapokat, folyóiratokat adnak ki a maguk vagy más neve alatt. Olykor egy s ugyanazon író több nevet is használ, hogy az avatatlanok megejtessenek a szerzők színlelt sokaságával. Szóval tettben, beszédben, írásban mitől sem riadnak vissza, úgyhogy szinte lázas őrjöngőknek mondhatnók őket. És mindennek mi a gyümölcse? Sirathatunk igen sok nagyreményű ifjút, akik legnagyobb hasznára válhattak volna az Egyháznak, de letértek a helyes ösvényről.

Sirathatunk másokat is, akik bár nem jutottak ennyire, de mintegy belélegezve a megromlott levegőt, szabadabban szoktak gondolkozni, beszélni, írni, mintsem katolikusokhoz illik. Vannak ilyenek a világiak közt, vannak a papok közt is, és amit kevésbé várnánk, a szerzetesrendekben sem hiányzanak. A biblikus tárgyakat a modernisták törvényei szerint kezelik. A történetírásban, az igazság kimutatásának örve alatt, szorgosan s bizonyos nyílt gyönyörrel hozzák napfényre azt, ami látszólag foltot vet az Egyházra. A nép szent hagyományait, bizonyos apriorizmustól vezetve, minden áron el akarják törölni. A régiségüktől ajánlott szent ereklyéket megcsúfolják. Az a hiú vágy vezeti ugyanis őket, hogy *a világ beszéljen róluk – s tudják, hogy ezt nem érhetnék el azzal, ha csupán azt mondanák, amit mindig, és amit mindenki mondott.* És eközben talán azt beszélnek be maguknak, hogy Isten és az Egyház iránt teljesítenek kötelességet: valójában pedig a legsúlyosabb vétket követik el, mégpedig nem is annyira munkájukkal, mint inkább a szándékkal, mely vezérli őket, és mert ezáltal a modernisták pimaszságának nagyon hasznos támogatást nyújtanak.³⁰

³⁰ <http://www.katolikus-honlap.hu/0707/pascendi.htm>

Az Édesanya³¹

„Istennek legyen hála érte most és mindenkor. Tudom, Édes Fiam, hogy tövises úton kell haladnod az élet folyamán, gondos és terhes neked is az élet keresztje. Csak azért mégis, hogy Istennek girákat (kincseket) nyerhess, híveidet jól neveld és szeretettel a Jézus Krisztus országába bevezethesd, ezt kívánom és kérem Istent, hogy így legyen.”³²

Az édesanya címmel 1940-ben és 1942-ban Pehm (Mindszenty) József újabb két könyvet jelentetett meg az 1916-os második kiadást követő harmadik kiadás első és második köteteként. Ezt követően, 1947-1948-ban a szerző egy újabb verzióon dolgozott, ami kéziratban maradt.³³ Mindszenty bíboros 1973-as kanadai körútján elhangzott beszédjében – a kommunizmusról szóló lényeglátó ismertetéséhez kapcsolódóan – az alábbi módon tesz említést a könyv II. kötetéről: „A kommunizmus nemcsak politikai párt, hanem legelsősorban világnézet; vallás ellen, Isten ellen, emberi lélek ellen, apostoli hitvallás ellen, Tízparancs és erkölcs ellen. Gyilkol, rabol, zsúfolja a börtönöket, a szibériai munkatáborokat. Lezülleszt az egyént, tönkreteszi a családot, csordává teszi a tömeget. Amely pillanatban valaki kommunista, abban a pillanatban megszűnt keresztény lenni. A keresztény Krisztushívő, a kommunista megtagadja az érte meghalt és föltámadt Jézus Krisztust, nem 30 ezüstért, csak egy csalásért. Hite az istentelenség, erkölce az erkölcstelenség. Ismerem a világtörténelmet. A történelem legkegyetlenebb rendszere ez. **Ezt megírtam már 1942-ben, a könyvet elkobozták, elégették, a szerzője sorsát ismeritek.** Kétszer voltam kommunista börtönben, de ha kell, megyek harmadszor is.”³⁴

Pehm (Mindszenty) József az édesanyjának ajánlott könyv eredetéről és céljáról az I. kötet előszavában a következőket írja: „Ez a könyv régi gondolat. 1909. február 22-én Erdélyi Iréneusz tanár úr a szombathelyi premontrei főgimnázium VI. osztályában ezzel a tétellel adott fel nekünk házi feladatként magyar gyakorlatot: »A gyermekének örülő és a gyermeke miatt kesergő anya«. Hat oldalon dolgoztam ki a tárgyat. Tanárom méltányolta, mert ezt írta rá bírálatként: »Érzése igaznak látszik; jól dolgozott. Jeles.« A kispapévekben irodalmi pályadíjat nyert a 100 oldalra kibővült művecske. A bírálat aranypénzre és nyomtatott betűre

³¹ Mindszenty-Pehm József: *Az édesanya I.* • Harmadik bővített kiadás • Zalaegerszeg, 1940.

Mindszenty-Pehm József: *Az édesanya II.* • Harmadik bővített kiadás • Zalaegerszeg, 1942.

³² Kovács Borbála levele fiának, Pehm Józsefnek. Fidelissimus Pastor kiállítás, Veszprém, 2012. augusztus. http://eucharisztikuskongresszus.hu/KG_Mindszenty_21.html

³³ Balogh Margit: Mindszenty József (1892-1975) I.

MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Budapest, 2015. 283-299.

Balogh Margit: *Az Apát úr – Pehm (Mindszenty) József zalaegerszegi éve.*

Göcseji Múzeum Zalaegerszeg, 2019. 423-443.

Az ÁBTL 3.1.9. V-700/34-38. dossziék tartalmazzák az újabb, részben gépelt, részben kézírásban fennmaradt kéziratot (tehát ez a kézirat nem semmisült meg). Szándékát, hogy munkáját folytatni kívánja, Pehm (Mindszenty) József már a harmadik kiadás II. kötetének bevezetőjében is jelezte: „Az I. kötet filmszerűen pergette le az anya életét. Ez a II. kötet az anya értékelését szeretné adni: ember-szemek és Isten meglátásában, a Szűzanya nagyságának ragyogásában, az Egyház és haza vonatkozásában, a vallásos és magyar élet fényében. Boldog lennék ennek elérésében! A kitűzött anyagot nem tudta befogadni a II. kötet; egy része és az anyaköltészet antológiája, hogy Anyák napjára fontos forrás lehessen, harmadik és negyedik kötetre vár. Mindkettő kész is, csak a szedés kezdődhessék. Zalaegerszeg, 1942. Nagyboldogasszony ünnepén – a szerző.”

³⁴ Mindszenty József: *Hirdettem az Igét. Mindszenty Alapítvány, Vaduz, 1982. 226-227.*

tartotta érdekesnek. A szerző szót fogadott. Könyvben harmadszor bocsátom útnak az édesanyát. Hogy ez megtörténhetik, nem a magam javára írom, hanem – a minden oldalról elismeréssel nyilatkozó bíráló mellett is – annak, hogy a keresztény édesanya mindannyiunknak kedves és felette érdekel bennünket. Féltve őrizgetem a lilatintás, szabályos betűkkel és ceruzás alaktalanságokból összerótt leveleket. Magyar édesanyák írták hazánk minden tájáról. Ezek a levelek bátorítottak a harmadik kiadásra. A mű ismét jelentősen bővebb. (...) Az anyaság kérdése 1916 óta, amikor a második kiadás megjelent és elfogyott, nem vesztett fontosságából semmit; ellenkezőleg, óriásivá nőtt, künn és benn egyaránt. (...) Negyedszázad múltán az akkori kispapszerző helyében a nem keveset tapasztalt ezüstmisés lelkipásztor szólal meg. (...) Legyen a mű a lelkek áldása, ez az óhajtásunk. Könnyekből, milliók verőfényes, csillogó és bánatos könnyeiből írtuk. Zalaegerszegen, az 1940. évben, Mária szent anyasága ünnepén – a szerző.”³⁵

Ennek a műnek az egyik fejezete „*A bolsevizmus*”, amelyből – **a mai idők negatívumai előzményeinek hiteles megismerése érdekében** – az alábbiakban olvashatunk részeket.

A bolsevizmus³⁶

„Ha az édesanyai eszmény a fertőbe bukik le, ha valóra válik az Ember tragédiájának XII. színe, a falanszter-jelenet, szomorú világ-jövőnek néznénk elébe.”³⁷

>Ha a köztársasági szociáldemokrácia hadjáratot viselt az egyférjű, egynejű házasság, az anya és gyermek ellen, mit mondjunk a betetőzésről, a kommunizmusról? (...) Az új világ hite az istentelenség, erkölcsé az erkölcstelenség. Ily erővel sohasem lépett még küzdelembe a pokol. Öt és félmillió istentelen (bezbozsnjik – безбожник) és a hivatalosan istentelen birodalom harcol egységesen, megállás nélkül és izzóan gyűlölő akarattal Isten, vallás, Egyház ellen az iskola, rádió, sajtó, irodalom, színpad, művészet, dobogó, falragasz, utca, képek, karikatúrák, rajzok, templomrombolások és szentségtelenítések révén. Magában Oroszországban 169 nyelven; külföldön 20 – közte magyar – nyelven. Behálózzák az egész világot. Az európai nyárspolgárok riadoznak a spanyol, mexikói szörnyűségek (...) hírére; elfelejtik, hogy (...) Dél-Amerika, Európa és az egész földkerekség a vulkán felett él. És hogyan izzik ez a vulkán!

³⁵ Mindszenty-Pehm József: Az édesanya I. • Harmadik bővített kiadás • Zalaegerszeg, 1940. 5-7.

³⁶ Lásd ehhez még jelen összeállítás *Bevezetőjében* a Spanyol Püspöki Kar 1937-es körlevele magyar nyelvű fordításának hivatkozását, valamint a Francesco Frankó tábornokról leírtakat, továbbá az alábbi kiadvány kommunizmus lényegét nagyon találóan jellemző sorait.

„A hitlerista Németországban püspök vette vizsgálat alá, hogy a Tízparancs mindegyike hogyan áll a birodalomban hivatalosan. Az ő válasza fokozottan áll valamennyi bolsevista államban: hivatalosan arcul csapják mind a tízet, az elsőtől az utolsóig! (...) A rothasztó akarja megállítani a rothadást? De mivel? (...) De hisz tagadhatatlan, hogy semmiféle rendszer nem büntülőbb a kommunistánál. Az üldözés a legnagyobb, de az igazi bűn üldözése a legkisebb. Hamis bűnfogalommal dolgoznak. Ha egyszer Djilas jóslata beteljesedik és Isten kegyelmével – a gonosz ereje és a másik oldal vesztes tehetetlensége ellenére – új (azaz jobb – KG) világ érkezik, ki adja majd vissza a legmélyebb fogalmak és szavak értékét, erkölcsi tartalmát és komolyságát? A nagy világcsalás, mindent meghamisítás, a bolsevista propaganda második bábeli nyelvzavara, a határtalan fogalomrablások, kicserélések és meghamisítások után?”

In: Mindszenty József: *Kommunista arcélek*. Szépművészeti Kiadó 2019. 348-349., 353.

Magyarországi Mindszenty Alapítvány, Kézirattár.

³⁷ Mindszenty-Pehm József: Az édesanya II. • Harmadik bővített kiadás • Zalaegerszeg, 1942. 25.

Lenin írja Gorkijhoz: „Minden isteneszme kimondhatatlan aljasság és tulajdonképpen a legundorítóbb leköpeése magunknak.”^{<38}

>Az éhség fojtogatja csecsemőinket. Oganovszkij szovjet-statisztikus szerint az 1921-22. évben éhen halt muzsikok számát 5,2 millióra becsülik. Oroszország a koldusok és hajléktalanok százezreinek és millióinak a hazája. Az emberek csődjére rátelepszik az ásitás. De mi lesz az erkölcsi magvetésből? Az ifjúság, a szülők és az állam számára? A válasz adva van már a kiindulással. Az ifjúsági bűnözés elképesztő arányú. Sorokin professzor megállapítja, hogy az iskolák keretei közt működő ifjúsági egyesületek külön helyiséget tartanak fenn a nemi kicsapongások szabad üzésére. A gyermekotthonok piszkosak, valóságos poklok. Lakói engedetlenek, tiszteletlenek, dologtalanok. (...) Mivel 1934-ben hihetetlen mérvben elszaporodtak a gyermek-bűnügyek, a Kalinin–Molotov-féle rendelet (1935) már 12 éves gyermekekre is behozta a halálbüntetést. (...) A CSEKA csapatait vezényelték ki gyermekbandák ellen. Ezt most már nem csak közbiztonsági, de közegészségügyi indokok is kívánták. Ez a had terjesztette a ragályokat. 30 millió orosz szenvedett kiütéses tífuszban, az áldozatok száma több mint 5 millió. (...) Oroszországban kiirtották az ellenzékét, a tanult elemet, a mérnököket, tudósokat, de a kulákokat (földműveseket) is; behozták a rabszolgaságot. Emberi vágóhidak, tömegmészárlások felett, vér- és könnyfolyamok, rémület és átokóceán hömpölygő hullámain egy fej, a diktátoré. Remeg ő, remegnek tőle, és ő állandósítja a vérfolyamot a bűn és bűnhődés földjén. Egy nép hangtalan átka övezi. (...) A propaganda külön művet íratott évekkkel ezelőtt Oroszországban: „Gyermekparadicsom Szovjet-Oroszországban, „A nő szabadság Oroszországban”. Sztálin maga, a gyermekvilág felelnek rá ... No és az a 11,600.000 ember, akiket a GPU meggyilkolt. A cári családon kívül 50 püspök, 4860 pap, 7824 tanár és tanító, 8920 orvos, 65.000 rendőrtisztviselő, 75.940 katonatiszt, 360.000 közkatona, 120.600 tisztviselő, 420.000 értelmiségi, 48.000 csendőr, 892.000 munkás, 9,600.000 földműves. Az a világ, amely a Pronya Kolibin fiúkat a kitüntetésig megnevelte, spanyol földön az oda is megérkezett szovjetvilág idején „letépi a gyermekeket az anyjuk karjáról, bevagonírozza a pályaudvaron és viszi mind Oroszországba! Tévedés ne legyen: nem az elfogott és halálra szánt fehér családokkal bánnak így, hanem válogatás nélkül a saját híveikkel is. A madridi pályaudvaron őrvongva szaladgálnak a gyermekeiktől megfosztott spanyol nők, a különvonatok viszik drága élő rakományaikat a tengerparton horgonyzó orosz gőzösök felé.” Elvitték művészi értékeiket, most viszik a még drágább jövődjét. „Nagykabátgomb szemükkel nem látják többé a madridi apróságok a perzselő napot, nem érzik többé az anyai szeretet oltalmazó melegét, szovjet-polgárok lesznek, a világ legszomorúbb, legridegebb, legszánandóbb kitaszítottjai.” Spanyol földön nem is egészen fél év alatt 200 felgyújtott templom, 80.000 elpusztított könyv, hét helyi lázadás, 9000 sztrájk, 5 államháztartási válság, 700.000 munkanélküli, 100,000.000 elveszett munkaóra az eredmény. Csak magából Madridból egy év alatt százmillió köbméter törmelékkel kellett elhordani, mint a bolsevizmus hagyatékát. (...) Ha valaki azt gondolná, hogy mindezt a förtelmet és borzalmat Lenin és Sztálin hozták az orosz és spanyol földre, tévedne. **Az alapot lerakta erkölcsiekben a polgári társadalom és lerakta minden államban, nálunk is, a szalon-bolsevizmus alakjában.**^{<39}

³⁸ Mindszenty-Pehm József: Az édesanya II. • Harmadik bővített kiadás • Zalaegerszeg, 1942. 16-17.

³⁹ Mindszenty-Pehm József: Az édesanya II. • Harmadik bővített kiadás • Zalaegerszeg, 1942. 20-24.

Lehallgatott kihallgatások⁴⁰

„Azt gondoltam, hogy a Jóisten a cselekvést szánta nekem, de azt kell tapasztalnom, hogy az Úr inkább a szenvedések útján vezet – legyen meg az ő akarata.”⁴¹ (Mindszenty József)

„Ez idő tájt Magyarország új, az 1945. március végén elhunyt, nemzetközi tekintélyű kánonjogtudósát, hercegprímását, Serédi Jusztiniánt a veszprémi püspök, Mindszenty (Pehm) József követte az esztergomi főegyházmegye és a magyar római katolikus egyház élén. (...) A szerzők arra keresik a választ, hogy igaz volt-e mindaz, amit fennen hirdetett Rákosi Mátyás és köre csahosaival együtt, hogy ők csupán a Mindszenty-féle, velük szembeni támadásokat torolták meg felelősségre vonásakor, azaz ők csupán ellentámadtak?”⁴² Így tesz fel a kérdést (és a műben meg is adják rá a hiteles történelmi választ) az idézett, páratlan történelmi- és dokumentumértékkel rendelkező kiadványban annak szerkesztői Mindszenty József bíboros hercegprímással kapcsolatban.

Vecsey József a Mindszenty Okmánytár előszavában a következőképpen határozza meg a hercegprímás egyházfői hivatását: „1945–48 között, az istentelen marxista uralom kegyetlen éve alatt állott posztpon Magyarország hercegprímása. Azt a harcot, amelyet Mindszenty hercegprímás a magyar katolicizmus élén a kommunizmussal vívott, a bolsevisták kényszerítették az Egyházra. E küzdelem *védekezés* volt a mindjobban kommunista befolyás alá kerülő közhatalom vallásellenes intézkedései és a harcos istentelenség támadásai ellen. A kommunista rendszer mindent elkövetett, hogy az Egyházat megfossza annak lehetőségétől, hogy híveivel szabadon érintkezzen és a vallásos eszményt háborítatlanul ápolhassa. Ennek érdekében nem riadt vissza a legdurvább törvénysértésektől sem. Mindszenty bíboros, az ország első főpapja, ebben a harcban a magyar nép elhivatott vezetőjeként emelkedik az alapvető emberi szabadságjogok minden rendíthetetlen védelmezője fölé. Egyaránt védelmébe veszi a népellenes háborús bűnök vádjával fogva tartott tízezreket, az ősi otthonaikból kiűzött szlovákiai magyarokat és a kitelepítéssel büntetett hazai svábságot. Ő emeli fel egyedül tiltakozó szavát a magyar nemzettel szemben igazságtalan és egész Közép-Európa őszinte megbékélését lehetetlenné tevő párizsi békeszerződés ellen. Az erkölcstelen eszközökkel, nem egyszer kíméletlen terrorral vívott hatalmi harcok közepette *a közéleti tisztaságot és felelősségtudatot sürgeti*. Személyes érdeme, hogy a papság és a hívek félrevezetését célzó körmönfont kommunista propagandát a kellő időben szervezett ellenakciókkal hatástalanná tudta tenni. A katolikus szülők mozgósításával megmentette a hitvallásos iskolákat az államosítástól és a kötelező vallásoktatás továbbra is érvényben maradt. Kiváló szervezőképessége, fáradhatatlan buzgósága és egyéni varázsa folytán *soha nem tapasztalt mértékben erősödött meg a katolikus öntudat*, és egyre inkább elmélyült a vallásos élet.

⁴⁰ Ez az alcím az alábbi kiadvány címét kölcsönzi; Baráth Magdolna, Feitl István: Lehallgatott kihallgatások – Rákosi és Gerő pártvizsgálatának titkos hangszalagjai, 1962 DVD melléklettel. Napvilág Kiadó Kft. – ÁBTL 2013.

⁴¹ Fidelissimus Pastor Kiállítás (Bécs–Veszprém)

⁴² Somorjai Ádám – Zinner Tibor: (szerk.): Majd' halálra ítélve: Dokumentumok Mindszenty József élettörténetéhez. (CD-melléklettel). Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2008. 56-57.

Mindezek a nyilvánvaló eredmények engesztelhetetlen gyűlöletet váltottak ki a marxisták táborában. Főleg azért gyűlölték a hercegprímást, mert vallásellenes célkitűzéseiket – elsősorban a Nyugat megtévesztésére – a törvényesség látszatával szerették volna elérni, de *a hercegprímás lépten-nyomon leleplezte valódi szándékait, és éles fénybe állította a kiáltó törvénytelenégeket*. Világos volt, hogy amíg Mindszenty bíboros főpásztori székében marad, a marxisták minden erőfeszítése hiábavaló.

*E felismerés után a világgkommunizmus egy minden eddig felülmúló rágalomhadjáratot indított a magyar hercegprímás ellen.*⁴³

Az alábbiakban betekintést nyerhetünk a hercegprímás koncepció perét⁴⁴ előkészítő egyik lehallgatott beszélgetésbe (kihallgatásba), amelyben a per egyik hamis vádpontját képező „kémkapcsolatot” építi fel a kihallgató,⁴⁵ nem minősíthető, álnok módon.

Jámbor József százados – Rákosi Mátyás öröme – rábeszélte a hercegprímást a szöktetésre. Ezzel a hercegprímás (nyilván az addig elszenvedett fizikai-pszichikai kinszenvedések következtében) egyetértett, észre sem vette, hogy Jámbor miként ismétli vissza-vissza egyrészt a jól hallhatóság kedvéért (mert a beszélgetéseket hangrögzítővel felvették és azt követően legépeltek), másrészt – és ez volt a döntő – azokat a gondolatokat, amelyek mind a korábbi, Chapin-féle szöktetési kísérlet elutasításával szemben a mostani fordulatát érzékeltetik, továbbá azt, hogy az USA követtel való viszony miként mozdul el abba az irányba, amiből előbb-utóbb kémkapcsolatot lehet fabrikálni.⁴⁶

„Jámbor az éjjeli kihallgatás helyett még tovább fárasztotta, ugyanakkor még lelket is öntött belé, a szabadulás csalfa reményét. Nem minősíthető, álnok szerepét annyira tökéletesen játszotta, hogy a hercegprímás lépre ment, mert ennyire elfogadta Jámbor jó szándékúnak tűnő, hároméves államvédelmi múltját kvázi meggyónó, és egyúttal megtagadó, a segítőkészség álcáját magán viselő magatartását. Valójában (Mindszenty József – KG) azt vetette papírra, amit a Rákosi intenciói alapján felkészített Jámbor kifundált okoskodó, behízselő stílusával.”⁴⁷

⁴³ Mindszenty Okmánytár I-III. Sajtó alá rendezte: Dr. Vecsey József. München, 1957.

Palágyi Natália, Hűségesen követte az Urat. Mindszenty bíboros életútja és példája. Magyar Könyvnyomda, Ungarische Buchdruckerei, St. Gallen, 1976. <http://www.ppek.hu/k320.htm>

⁴⁴ Hűséggel az egyházhoz és a történelmi magyar hazához. Tanulmánykötet Mindszenty József pappá szentelésének 100., esztergomi érseki kinevezésének 70., valamint halálának 40. évfordulójára. Hittel a Nemzetért Alapítvány, Budapest 2015. <https://mek.oszk.hu/18300/18324/>

A Mindszenty-perrel kapcsolatosan fenti dokumentumban az alábbi oldalakon (a kiadvány *bel-ívein* szereplő oldalszámait figyelembe véve) olvashatók anyagok: 15-16., 27-29., 93-110., 116-127., 228-230., 245-258.

⁴⁵ Ezeknek a havi bevallott illetménye akkor 900.- Ft, de ennél több is volt. In: Zinner Tibor: Kik hurcolták meg a bíborost? A titkosrendőröktől Rákosiig. A Mindszenty-per hetven év távlatából. Főpapi sorsok Kelet-Közép-Európában. Konferencia előadás, Parlament, 2019. február 14.

⁴⁶ Somorjai Ádám – Zinner Tibor: (szerk.): Majd' halálra ítélve: Dokumentumok Mindszenty József élettörténetéhez. (CD-melléklettel). Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2008. 525.

⁴⁷ Somorjai Ádám – Zinner Tibor: (szerk.): Majd' halálra ítélve: Dokumentumok Mindszenty József élettörténetéhez. (CD-melléklettel). Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2008. 545.

>140. A letartóztatott hercegprímás folytatólagos kihallgatásának jegyzőkönyve

1949. január 2-7.⁴⁸

J.: Most van, amiről tudnánk beszélni? Nem voltak megelégedve, hogy egész reggelig ... Na most, van valami konkrét témája a hercegprímás úrnak? Valami érdekes téma. (J.: Jámbor József százados)

M.: Én most nem készültem rá, az igazat megvallva, itt volt az a szerencsétlen hóhér (Bánkuti Antal főhadnagy) megint. (M.: Mindszenty József bíboros)

J.: Az a kövér?

M.: Az, az. Megint itt volt.

J.: Ez rendszertelenül szokott bejárni.

M.: Most egy nyilatkozatot íratott, hogy az a c. f. mit jelent.

J.: Hol bogarászták ezt ki?

M.: Valószínűleg valami jogásznak a kezébe került. Annak kell tudni. A régi török időkben a szegény magyarok használták, hogy a törökök kényszerítették őket. Én is akkor tettem oda, amikor egész éjszaka ez engem ütött-vert.⁴⁹

J.: Most nem verte?

M.: Most csak szemtelenkedett. Aztán nekiállított a falnak.

J.: Arccal?

M.: Igen.

J.: Lábujjhegyen?

M.: Így kellett állni. Háromszor belém rúgott.

J.: De most nem?

M.: Most nem rúgott meg.

J.: Nem is ütötte meg?

M.: Most nem ...

⁴⁸ Somorjai Ádám – Zinner Tibor: (szerk.): Majd' halálra ítélve: Dokumentumok Mindszenty József élettörténetéhez. (CD-melléklettel). Budapest, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2008. 520, 529-530.

⁴⁹ „Te tudsz *beszélni*. De *ütni* mi tudunk!” - ezt mondta Mindszenty Józsefnek a kínzója, amikor – Mindszenty bíboros szavai szerint – „ráhúzta a gumibotot”. Az első mondatot a bíboros elismerésként értékelte - ugyanis azt még az ellenségei is elismerték, hogy a beszédei hatásosak voltak. In: Mindszenty József: Emlékirataim. Helikon Kiadó 2015. Szerkesztő: Soós Viktor Attila. 488.

J.: Borzasztó dolog. A múltkor egy szegény, szerencsétlen fiatalember volt itt, akit megtaposott a sarkával – borzasztó – a fogai kipotyogtak. Nincs ebben egy csepp szív sem. Borzasztó dolgokat tud csinálni.

M.: Hát én nehezen bírom ezt a dolgot, ezt a hangnemet, amit itt használnak velem szemben. Én borzasztóan szenvedek ettől, úgyhogy ez valóságos fizikai kín nekem. Ezt nem gondoltam volna, hogy így megy ez ... becipelnek oda a vezető elé, hogy megmondják, na, fogtunk valamit. Hát könnyű akkor, amikor kierőszakolják az emberből. Hát kérem, ki gondolta volna azt, hogy az a roppant erős idegzetű és akaratú Zakar titkár így letörik és átalakul. Erre senki nem gondolt volna. Azt gondoltuk, ha mindenki összeomlik is, ő kitart. Hát persze, ha tapasztalatunk lett volna az itteni dolgokról, természetesen az ember elégeti azokat a dolgokat.

J.: Ezt kellett volna csinálni.

M.: Hogyne, hogyne. Az egészet el kellett volna égetni, az nem kétséges. De hát ugye, kérdeztem a másikat (Dr. Fábíán János esztergomi levéltárost – KG), aki eltette, hogy bízol-e te abban, hogy megmaradhat? Azt mondja, hogy a titkár úr (Zakar András – KG) felől tessék egész nyugodt lenni. Sohasem tudják meg, nincs rá hatalom. És hát megtörtént a dolog ... jól el van téve.⁵⁰ <

⁵⁰ Emlékiraiban Mindszenty bíboros megemlíti ezt a fémtokot, összefüggésbe hozva Zakar András titkárral és Fábíán János levéltárossal. „Magam ugyanis számítottam házkutatásra, s így még októberben utasítottam titkáromat, hogy semmisítsen meg minden olyan levelet, feljegyzést, emlékiratot, amelyeknek szerzői letartóztatásom után ártatlanul rendőrkézzre kerülhetnek volna. Semmi okom sincs annak feltételezésére, hogy titkárom ezt a rendelkezésemet nem hajtotta volna végre. Iratok elrejtésére pedig sohasem adtam neki utasítást.”

http://www.mindszenty.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=147:mindszenty-jozsef-letartoztatasi-csatasok&catid=10:dokumentum&Itemid=42 Mindszenty József: Emlékiraaim. Helikon Kiadó 2015. Szerkesztő: Soós Viktor Attila. 249.

Mindszenty bíboros tehát tudott a fémtok tartalmáról, de nem annak elrejtésére, hanem tartalmának megsemmisítésére adott utasítást. Emlékiraiban titkárát védi. Tehát a tok, benne az iratokkal létezett. Zakar nem égette el a kényes iratokat, csak óvatosságból a levelek végéről lenyírta a feladók nevét. Zakar (aki Fábíán Jánossal együtt rejtette el a Primási Palota pincében az iratokat, naivul, mintegy „összekészítve” a politikai rendőrségnek a későbbi házkutatásra) az 1948. november 19-i letartóztatását követően az Andrássy út 60-ban történtek hatására az iratok rejtékhelyét 1948. december 23-án az ÁVH-nak megmutatta, amikor Décsi Gyula rendőr alezredes vezetésével házkutatást tartottak Esztergomban, ahova Zakar Andrást is magukkal vitték az Andrássy út 60-ból. In: Balogh Margit: Mindszenty József (1892-1975) I. MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Budapest, 2015. 771-774., 795-799.

Adj Uram békét ezekben a napokban!⁵¹

„Éjjel két-három óra lehet, amikor azt hallom, mintha valakinek a teste lehullott volna az akasztófáról. Imádkozom a kivégzettek lelki üdvéért, azután eléjszakázom azzal a gondolattal: mikor kerül a rablógyilkosok után hasonló sorsra a Római Szent Egyház bíborosa? Szemben állok én is a kivégzéssel, a halállal. Azt pedig, hogy teljesen egyértelmű vallomást tegyek és a rendszert dicsérve hálálkodom vezetőinek, mint ez az oroszországi kirakatperekben annyiszor megtörtént, még 39 nap alatt sem tudták elérni.”⁵²

Hetven esztendővel ezelőtt, 1949. február 8-án a világ legkegyetlenebb zsarnokainak csatlósai – 39 napi kínzás után – kirakatperben életfogytiglani fegyházra ítélték Mindszenty József bíboros prímást, esztergomi érseket.⁵³ Élve átszenvedett vértanúsága azóta világtörténelmi távlatokat nyert. Rabsága az egész magyar nép, és azontúl a kommunista rabságban sínylődő valamennyi nép tragikus sorsát példázta és példázza.⁵⁴ **Az ítélethirdetés utáni estéről emlékirataiban a bíboros így ír: „beültettek egy lefüggönyözött gépkocsiba. Kínzóim és három rendőrtiszt kísérték a kocsiban. Miközben hangosan magasztalták a kommunisták által elért nagyszerű eredményeket az ország újjáépítésében, én hallgattam. És magamban arra gondoltam: leglátványosabb sikerük egyike kétségtelenül az volt, hogy engem félreállítottak az útból és most rám zárhatják a rabcella ajtaját.”**⁵⁵

Az utolsó szó jogán elmondott beszédjéről a bíboros emlékirataiban így nyilatkozik: „Az utolsó szó jogán elmondott »beszédem« nem az én fogalmazványom: hangjával és tartalmával, különösen az önbeismerésekkel, a megbánással és a kiszámított önmegalázkodással, inkább a bírósági színjátékba illik bele, mint az én jellemvilágomba.”⁵⁶

A kínzásokról szóló döbbenetes beszámoló alapján teljességgel érthető ennek a fogalmazványnak a koncepciók perben való elmondása. De mindezen tények ismeretében a beszédben – az egyéniség megtörésére alkalmazott fizikai-pszichikai „kezelések” ellenére is – alapvető igazságok, és prófétai küldetésstudat fogalmazódnak meg. Az alábbiakban – a kínzások mikéntjének rövid leírása után – a beszéd teljes szövegét olvashatjuk.

„Péter Gábornak itt volt a hivatala az Andrásy út 60-ban, ahová most engem is bezállítottak. Szobájában éjszakánként hallgatta a gyötrött emberek jajkiáltásait, nyögését és halálhörgését. Parancsára gumibottal kezelték vallomásuk előtt a vádlottakat, veséiken, legérzékenyebb szerveiken ütlegelték őket, szeget, vagy tűt vertek a körmük alá, leégették szemöldöküket

⁵¹ Krajsovsky Gábor: Mindszenty József bíboros, hercegprímás elítélésének 60. évfordulóján. Nemzeti Újság 2009 Boldogasszony hava http://eucharisztikuskongresszus.hu/KG_Mindszenty_17.html

⁵² Mindszenty József: Emlékirataim. Budapest, Szent István Társulat, 1989.

⁵³ Balogh Margit: A Mindszenty-per 2012/7. 1-15. <http://real.mtak.hu/8393/1/Balogh%20Margit-pdfA.pdf>

Balogh Margit: A Mindszenty-per. Korunk (Kolozsvár), 2012, 3 (7), 3-17. ISSN 1222-8338

Mindszenty József pere. Dokumentum gyűjtemény <https://regi.katolikus.hu/konyvtar.php?h=179>

Mindszenty József bíboros, esztergomi érsek, Magyarország hercegprímásának pere. Róma, 1949

Imprimatur: Datum e Civitate Vaticana, die 27 aprilis 1949. + Fr. Alphonsus C. De Romanis, Ep. Porhyr.,

Vic. Gen. Civitatis Vaticanae <http://www.ppek.hu/k392.htm>

⁵⁴ Palágyi Natália: Hűségesen követte az Urat. Mindszenty bíboros életútja és példája. Magyar Könyvnyomda, Ungarische Buchdruckerei, St. Gallen, 1976. 32. <http://www.ppek.hu/k320.htm>

⁵⁵ Mindszenty József: Emlékirataim. Budapest, Szent István Társulat, 1989. 325.

⁵⁶ Mindszenty József: Emlékirataim. Budapest, Szent István Társulat, 1989. 319.

cigarettaival, kábító- és izgatószerrel tették idegroncokká őket, nem engedték aludni őket, amíg végleg összetörve úgy vallottak, amint azt a politikai rendőrség szóról-szóra előírta nekik.”⁵⁷

„Tisztelt Népbíróság! Az utolsó szó jogán egy férfi áll a magyar népbíróságnak a színe előtt, jelentős országos állásban és vádaktól terhelten. Fél évszázados adottsággal állok itt; egy határozott neveléssel és alapelvekkel. Ez a nevelés és ezek az alapelvek ugyanúgy vannak beépítve egy emberi életbe, mint ahogy a földre rá van építve a vaspálya. Ez a vaspálya víz és megmagyaráz sok mindent. Ahogy ezt a vaspályát, éppúgy az emberi életbe beépített alapelveket úgy szokták egymásba venni, ahogyan vannak.

Most több mint 40 napja állunk és állok a rendőrhatalóság és bíróságnak a színe előtt, kérdeznek és felelek. A kérdések és feleletek, nemcsak a kihallgatókat illetik, hanem az ember a maga lelkének is válaszokat ad, ezen az időn keresztül.

Ezekből a válaszokból, amit magamnak adok, a külső válaszok mellett azt látom, – s ezért hálát adok az Istennek, – hogy **életem folyamán a jó szándékot nem veszítettem el.**

Nem akartam soha sem ütközni az állami törvényekkel. Ha akár körülem, akár kívülem lévő okokból itt vagy ott megtörtént, ez az összeütközés azt a minap itt ezen a helyen minden szépítés nélkül megvallottam, sajnáltam, most is sajnálom, és úgy gondolom, hogy az alapelvekhez, amiket említettem, azokhoz való becsületes hűség mellett is, bizonyos dolgokat talán hasonló helyzetben másként fognék meg.

Megállapíthatom másodszer azt is, hogy Istennek hála lelkiismeretem szerint nem voltam és nem vagyok a magyar népnek az ellensége. Nem volt és nincs bajom a magyar munkássággal, a magyar földműves társadalommal, amelyhez családommal együtt tartozom. Semmiféle megillető, megjáró jogot nem akarok elvenni egyik társadalmi osztálytól sem. Csak reám, a második világháborús összeomlás után egy nehéz történelmi szerep várt és ez abban állott, hogy nekem kellett az Evangélium összefogó világosságának és szeretetének a meghirdetője lenni.

És itt most méltóztassék megengedni, hogy egy percre kikapcsolódjam az utolsó szóból. De logikailag ide tartozik. Több ízben volt szó itt, a földreform és a magyar katolikus egyháznak a viszonyáról. Éppen ezért kötelességemnek ismerem, hogy én itt erre most zárójelben, de mégis zárójelet mellőző fontossággal nyilatkozzam. 1945. májusi körlevelében a püspöki kar áldását küldötte azokhoz, akik földhöz jutottak. Utána még négy alkalommal tett deklarációt belföldön és külföldön, s ennek a tartalma rövidre fogva az, hogy az egyház nem kérte és nem kéri vissza az érdekes, szorgalmas, a magyar földet szerető kisemberektől azokat a szántókat, amelyek a kezében vannak. A püspöki karnak ezt az álláspontját a Vatikán soha nem rosszallotta.

Most folytatom tovább az utolsó szót, azért is hálát adok az Istennek, hogy vizsgálódásaim alkalmával a magam szigorú lelkiismerete előtt nem bizonyultam a béke ellenségének. Egyház és állam megbékélésének idején nem voltam a béke ellen, csak az előfeltételeket

⁵⁷ Mindszenty József: Emlékirataim. Budapest, Szent István Társulat, 1989. 235.

aláhúzottan említettem és nagyon komolynak tartottam azt, hogy ha békét kötünk, akkor az időálló és tartós legyen.

Ami azt illeti, hogy az állami törvényekkel egyben-másban előzetes akarati elhatározás nélkül összeütköztem, összeütközés történt, azt mind mondtam, megvallottam. Az anyagiak terén pedig a jóvátételt is felajánlottam. És ezt én komolyan veszem.

Ma reggel ez az imádság jött az ajkamra: *Da pacem, Domine, in diebus nostris, in diebus istis! Uram! Adj békét ezekben a napokban. Nem a közeli vagy távoli jövőben, hanem – érdekes – ez az ősi imádság azt mondja: ezekben a napokban.*

És ezt a békét én kértem az én egyháznak, amelynek szeretetét elhoztam ide is. Ezt a békét kértem a magyar államnak, amely iránt való engedelmességemet megmutattam. És ezt a békét kérem a magam lelkének is.

A népbíróságnak pedig azt kívánom, az Egek Ura adja azt a bölcsességet, hogy azt az ítéletet hozhassák, amely külföldön és belföldön a kibontakozásnak, a szerencsés kiútnak a reményét, zálogát hozza.”⁵⁸

⁵⁸ Mindszenty József a Népbíróság előtt. Pannon Kiadó Budapest, 1989. 224-226.

Habsburg Ottó tanúvallomása

„Én tájékoztatást adtam a világhelyzetről, (...) Mindszenty pedig engem tájékoztatott a magyarországi viszonyokról. (...) *Arra határozottan emlékszem, hogy egy föderatív monarchia terve, vagy egy osztrák-magyar perszonálunió terve nem került szóba, ennek abban az időben semmi valóságalapja nem lett volna.*”⁵⁹

>Mindszenty József 1975. május 6-án hunyt el a bécsi Irgalmasok Kórházában. Holttestét végakarata szerint Mariazellben helyezték el, majd 1991. május 4-én az esztergomi érseki kriptában talált végső nyugalomra. Ügyében Paskai László bíboros, prímás, esztergomi érsek folyamodott 1989-ben Németh Miklós miniszterelnökhöz a per felülvizsgálata érdekében. Paskai László levele nyomán perújítási nyomozásban kezdett a Legfőbb Ügyészség. Kihallgatták a perben részt vett még élő személyeket: Péter Gábort, az ÁVO, majd az ÁVH vezetőjét, Décsi Gyulát, az ÁVH alezredesét, később rövid ideig a Rákosi-kormány igazságügy-miniszterét és Farkas Vladimir államvédelmi alezredest, az ÁVH egyik vezetőjét, akik a per megrendezésében jelentős szerepet játszottak. A Mindszenty-per felülvizsgálata során a katolikus egyház közbenjárására vallomást tett Habsburg Ottó is. *Erre azért volt szükség, mivel a perben az egyik fő vádpont volt, hogy Mindszenty 1947. júniusi amerikai útján az ottawai Mária-ünnepségek „ürügyén” találkozott Habsburg Ottóval, valamint édesanyjával, Zita királynéval, és összeesküvést szőttek a demokratikus köztársaság és az államrend megdöntésére. Habsburg Ottó vallomásában világossá tette, hogy a találkozás alkalmával nem történt semmilyen összeesküvés.* (kiemelés – KG) A rehabilitálási eljárást hivatalosan 2012-ben zárták le.⁶⁰

⁵⁹ Habsburg Ottónak Mindszenty József perújítási nyomozása során tett tanúvallomása, 1990. február 5. *MNL OL XX–10–k–B.18300/1989 – A jogszolgáltatás felsőbb szervei, Legfőbb Ügyészség, Politikai Osztály*
In: Ring Orsolya: Az egyház elleni intézkedések és Mindszenty József. Archívum – Magyar Nemzeti Levéltár 2016.03.03. http://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/az_egyhaz_elleni_intezkedesek_es_mindszenty_jozsef

⁶⁰ Ring Orsolya: Az egyház elleni intézkedések és Mindszenty József. Archívum – Magyar Nemzeti Levéltár 2016.03.03. http://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/az_egyhaz_elleni_intezkedesek_es_mindszenty_jozsef

Készült Budapest n Markó utca 1a házszám
I. emelet 104. ajtó alatt a Legfőbb Ügyészség
hivatalos helyiségében 1990 év február hó 5. napján

A tanú

Neve: Habsburg Ottó
Születési ideje és helye: 1912 november 20 Reichau
Anyja neve: Zita
Lakása: Pöcking Hindenburgstrase 15 8184
Foglalkozása: képviselő
Szem. ig. száma: utlevél szám: A 4120
Személyi szám:

(Tisztázandó a tanúnak a gyanúsítotthoz, valamint az ügy egyéb érdekeltjéhez való viszonya, szenvedett-e kárt, és, hogy a vallomástételnek van-e törvényi akadály. A tanút ki kell oktatni a jogaira, valamint a hamis tanúzás következményeire (Be. 62-66. §):)

A tanú nyilatkozata a figyelmeztetésre:

Tudomásul veszem, hogy Mindszenty József és társai ellen folyamatban
A tanú vallomása:
volt eljárás perújítási nyomozása keretében tanuként kívánnak ki-

vagy monarchista összeesküvés. Pedig erről már azért sem lehetett szó, mert mindjárt a II. világháború kezdetén, amikor a magyar kormány kérelmére felvettem Eckhardt Tiborral, az amerikai kormánnyal és főleg Rosewelt elnökkel a kapcsolatot, hogy tárgyalásokat vezessünk a Magyarország kiugrása érdekében, kezdődött már Teleky miniszterelnök idejében, majd folytatódott Kállai miniszterelnök idejében és utoljára a Lakatos kormány és Henyei külügyminiszter idejében, amikor Lisszabonon keresztül tartottuk a kapcsolatot Magyarországgal az amerikaiak felé, én levelet írtam Rosewelt elnöknek, mondván, hogy semmi esetre, nem akarok magyar belügyekkel foglalkozni, amíg a nemzet nem nyerte vissza, teljes szuverenitását. Szóval én soha sem beszéltem az amerikai hivatalos közegekkel magyar alkotmányjogi, vagy magyar belpolitikai kérdésekkel és ez volt az elvem az egész idő alatt úgy a német hódoltság, mint az orosz hódoltság idejében.

A korabeli magyar politikusok és döntő szervek nem ismerték az amerikaiában élő magyarok helyzetét sem, mert pl. azt olvasom a per adataiban, hogy Mindszenty primás állítólag New-Yorkban, amikor Eckhardt Tiborral találkozott Spelmann bíborosnál, arról volt szó, hogy engem kibékítsen Eckhardtal. Mi mindig a legjobb barátok voltunk.

Mindszenty Józsefet 1947-ben ismertem meg, vele akkor találkoztam először Chiągóban. Mindszenty Józsefről, tevékenységéről már sokat hallottam, tudtam, hogy legitimista. A legitimisták magyarországi

lomban is szerepe volt, ezért szabadon utazhatott. Brüsszelben találkoztunk, ő keresett meg engem. Visszagondolva, lehetséges vagy Párisban volt a találkozó, de ennyi év után nem emlékszem pontosan. Pallavicini elmesélte, hogy a közös ismerősökkel, barátokkal mi történt az elmúlt években, nekem ugyanis szinte minden kapcsolatam megszakadt a Magyarországon élőkkel. Minden valószínűség szerint Mindszentyről is beszélhetett, politikai tevékenységről, a legitimista mozgalomról nem beszéltünk.

1946-ban, de lehetséges, hogy 1947-ben ismét találkoztam Pallavicini örgróffal, ez a találkozás már biztos, hogy Párisban volt. Ekkor már politikáról is beszéltünk és ő engem kérdezett, hogy mi tévők legyünk? A baráti kör, melyben természetes legitimisták is voltak, mit tegyen politikailag is. Én ismertem a világhelyzetet, ők a magyarországit. Az én felfogásom az volt ebben az időben és ezt közöltem Pallavicinivel, hogy "az isten szerelmére, ne tegyetek semmit", az idő ugyanis nem volt alkalmas erre. Írásban semmit nem fektettünk le a beszélgetésről, hiszen tarthattunk attól, hogy illetéktelen kezekbe kerül. A megbeszélésnek ez volt a fő mondanivalója.

Hangsúlyozom, hogy én mindenkit arra kértem, hogy ne tegyenek semmit.

1946-ban levelet küldtem Van Roy helna hiborással az akkor Párisban

keresztül értesültem Mindszenty ott tartózkodásáról. A találkozót Zsámboki javasolta és a helyet is ő választotta ki. Én 3- vagy négy nappal a találkozó előtt tudtam meg, hogy hol fogunk találkozni. Chicagóban egy zárdában találkoztunk, a találkozón Mindszentyt kívül ott volt Zsámboki és Zakar András is, aki Mindszenty titkára volt. A beszélgetésen csak ketten voltunk, Zakar és Zsámboki kinnt maradt.

Én tájékoztatást adtam a világhelyzetről, arról hogyan látom a dolgokat, Mindszenty pedig engem tájékoztatott a magyarországi viszonyokról. A beszélgetés során szóba került az, hogy az amerikai magyar katolikusok hogyan tudnák segíteni, támogatni a magyar egyházat, ha nehéz helyzetbe kerül. A találkozó egyébként legfeljebb 1 óra hosszat tartott, arra határozottan emlékszem, hogy egy föderatív monarchia terve, vagy egy osztrák-magyar personál-unió terve nem került szóba, ennek abban az időben semmi valóság alapja nem lett volna. Ez komolytalan lett volna.

Az említett föderatív monarchia és personál-unió vonatkozásában néhány elszigetelt elképzelés volt ebben az időben, de én ezeket nem támogattam, teljesen irreálisnak tartottam. Ilyen elképzelés még néhány amerikai politikusban is felmerült. Én mindenfajta legitimista, vagy ilyen jellegű szervezkedést Magyarországon elleneztem, arra már határozottan nem emlékszem, de minden valószínűség szerint, de ezt Mindszentynek is megemlítettem. Ily módon nem is lehetett arról szó, hogy hogyan tevé-

Erről a meghatalmazásról csak a későbbiek során értesültem, bár ezt írásban soha nem láttam. Ez a meghatalmazás Spellmannál volt és ez csak a segélyezésekre vonatkozott egyébként is. Én erről a levélről már a primás elutazása után értesültem, talán Spelmanntól, vagy az ő környezetéből valakitől. Mint mondtam ezt az írásbeli meghatalmazást én soha nem láttam, azt sem tudom, hogy az meg van-e még, és ha igen hol.

Ullmann György bárot ismertem és vele valamikor találkoztam is, ez lehet, hogy 1947-ben volt, de az időpontra nem emlékszem. Semmire nem emlékszem abból, hogy miről beszéltünk, ami azt is bizonyítja, hogy lényeges dolgokról nem volt szó. Arról, hogy Mindszentyék további tevékenységének mi legyen az iránya, biztos nem volt szó.

Én abban az időben arról sem hallottam, hogy Mindszenty József a szent koronával kapcsolatban levelezést folytatott. Erről csak a pert követően megjelent írások alapján értesültem.

A Mindszenty József ügyének tárgyalásakor ismertették a sajtónak adott nyilatkozatomat, melyben én azt nyilatkoztam, hogy Mindszentyvel nem találkoztam. Ez a valóságnak abban az értelemben felelt meg, hogy tőlem azt kérdezték, hogy Kanadában találkoztam-e vele. Erre nyugodt lelkiismerettel válaszolhattem, hogy nem hiszem, hogy találkoztam az

Zakar Andrással csak egy alkalommal találkoztam azon a bizonyos Chicágói megbeszélésen, de csak a bemutatkozás erejéig. Baranyai Jusztinnal csak a vallomáson elején említett időpontban találkoztam. Baranyai Jusztin több alkotmányjogi művét, memorandumát ismertem. Azt tudom, hogy a primás államjogi helyzetéről több alkalommal írt Baranyai, azonban az eljárásban szereplő e laborátumról nem hallottam, azt nem ismertem.

A chicágói megbeszélésen volt szó a magyar egyház anyagi támogatásáról, arról azonban nem, hogy ennek a valutális, devizális vonzata, hogyan alakul, én arról nem hallottam, hogy az állam és az egyház között e vonatkozásban bármilyen megállapodás lett volna.

Egyebet elmondani nem tudok és nem kívánok, hangosan gépbe diktált vallomásomat a jegyzőkönyv helyesen tartalmazza, melyet elolvasás után, helyben hagyólag aláírom.

Kmt.

Nyiri Sándor
/ Dr. Nyiri Sándor /
legfőbb ügyész helyettes

Habsburg Ottó
/ Habsburg Ottó /
Tanu

Lukács János
/ Dr. Lukács János /

Mindszenty József bíboros vétója a köztársaság behozatala ellen 1945-1946-ban⁶¹

Az alábbiakban Mindszenty József utolsó magyar hercegprímás két levelét közöljük, amelyekben vétót emel a köztársaság kikiáltása ellen, 1945 szilveszterén és a tényleges kikiáltáskor, 1946-ban. A levelek - úgy érezzük nem egyszerűen csak "kordokumentumok" vagy éppen "történelmi érdekességek", hanem a *Magyar Királyság utolsó alkotmányos, közjogi képviselőjének törvényes vétói a köztársaság bevezetése* (ahogyan Mindszenty fogalmaz, helyes képpel élve: "behozatala") ellen. Törvényesnek érezzük őket, mert Mindszenty József hangsúlyozottan nem egyházi, hanem közjogi méltóságként lépett fel ebben az esetben, mint ahogyan egész végig, lényegében halála napjáig, fenntartotta ezt a szerepét. Ez a közjogi méltóság - a német megszállás, a nyilas puccs után, a szovjet megszállás közben, a kormányzó távollétében, az örökös király akadályoztatottsága lévén - a legfőbb tisztség volt a Magyar Királyságban *de iure* és *de facto*, a történelmi alkotmányunk szerint. Az akkori hercegprímás lényegében *államfői* szerepet birtokolhatott volna, az "alkotmány őre", a "király helyettese", "kancellár" címeken, amelyekre korábban, pontosan a király akadályoztatottsága kapcsán, ha kevésszer is, de volt példa a magyar történelemben. A helyzet azonban akkor igazán rendkívüli volt. Mindszenty ennek tudatában is volt, ezért közölte már székfoglalása előtt a bábkormányfővel 1945-ben, Dálnoki Miklós Bélával, hogy ő az "*első közjogi méltóság*" az országban, tehát az államfő, felette. Ezt természetesen sem ő, sem a demokratikus és a marxista pártok nem vették tudomásul, mint a kibontakozás lehetséges kiindulópontját.

Törvényesek ezek a cselekedetek azért is, mert rávilágítanak az 1944. október (és lényegében március) óta kialakult sokszorosan törvénytelen helyzet (a jogfolytonosság, állami és nemzeti szuverenitásunk több lépcsőben történő felszámolása, 1944 és 1949 között) tarthatatlanságára, és ezzel szemben a törvényességet, nemzeti függetlenséget képviseli - *egyértelműen a királyság pártján állva*. Mindszenty József esetében ugyanis a királyság és a nemzet függetlensége egy és ugyanaz, nem szétválasztható egymástól. Különösen perspektivikusnak érezzük ezt azért is, mert köztudott, hogy a hercegprímás példásan dinasztia-hű (Habsburg-Lotaringiai Ház) személy volt, ugyanakkor nagy hazafí, aki a forradalmak és diktatúrák minden formáját (kommunista, nyilas, náci) elvetette. Érvkészlete, amellyel a köztársaságot az idegen megszállás és az azzal együttműködő (a hercegprímás szóhasználatában: *kollaboráns*) demokrata és baloldali kormányzat terhére rója fel és a nemzet ítélőszéke elé helyezi, a mai napig muníciót jelenthet és továbbgondolásra ad okot minden magyar királyságpártinak. A levelek címzettjei (Tildy Zoltán akkori miniszterelnök, később az I. Magyar Köztársaság elnöke; Varga Béla - a Nemzeti Főtanács tagja, a Nemzetgyűlés későbbi elnöke) nem válaszoltak a hercegprímásnak, a köztársaság kikiáltása megtörtént, ahogyan a szovjetizálás és a jogfolytonosság teljes felszámolása is bekövetkezett pár éven belül. Varga Béla személye különösen fontos, hiszen ő a Nemzeti Főtanács tagja is, akit korábban Mindszenty bűjtatott a nyilasok elől. Később az I. Magyar Köztársaság Nemzetgyűlésének az elnöke lett (legitimista múltja ellenére), aki a "megbízását" az 1990-es

⁶¹ 2013.05.25. Regnum Portál <http://regnumportal.hu/regnum2/node/177>

Ezek a nyilatkozatok alapot képeznek az ezer éves magyar múlt jogszerűségének és jogfolytonosságának a helyreállítására fel! Másodközlésben idézve - Krajsovszky Gábor: „Hűek leszünk Hazánkhoz és az ősök hitéhez” – Szerkesztett előadás Mindszenty-Pehm József családi eredetéről, az államformákkal és a Szent Koronával kapcsolatos állásfoglalásáról. Máriaremete, 2019. szeptember 7.

Videó felvétel az előadásról: <https://www.youtube.com/watch?v=I5QJrKA7JHE>

magyar országgyűlésnek adta át, ezzel létrehozva egyfajta "republikánus folytonosságot" itthon 1946 és 1989 között.

Miniszterelnök Úr!

Hivatalosan ugyan nem kaptam eddig erről tájékoztatást, de mert a hír komoly helyeken is erősen tartja magát, kénytelen vagyok rá kitérni, és amennyiben való alakja lenne, a *terv ellen súlyos okból óvást emelni*.

Úgy értesülök, hogy a Nemzetgyűlés a közeljövőben napirendre szándékszik hozni az alkotmányreformokat, köztük a köztársaság behozatalát az ezeréves magyar királyság megszüntetésének tervével.

Ha ez a hír megfelel a valóságnak, ha nem is kaptam erről hivatalos tájékoztatást, a *magyar primások több mint 900 éven át, állandóan gyakorolt közbizalmi tisztjéből folyóan óvást emelek eme tervek ellenében*.

Nem merem feltételezni, hogy külső nyomás érvényesülne ez irányban; ha esetleg mégis, akkor *ünnepélyesen tiltakozom ellene*, mint az ország belügyeibe történt illetéktelen beavatkozás ellen.

Ha egyes belső tényezők erőszakolják ezt a kérdést, akkor az erőszakolókkal szemben ezekre a súlyos érvekre kell mutatni.

1944. október 15. óta elég sok történt máris az ország ősi alkotmánya ellenében; kár magyar embereknek tovább vinni a Szálasiék által könnyedén és könnyelműen megkezdett utat és betetőzni ezzel a lépéssel az eddigi szomorú folyamatot. Sztálin a szovjet városok újjáépítésének alapelvevé azt tette, hogy minden városhoz, mint történelmileg kialakult organizmushoz kell nyúlni. Ennyi figyelmet az ezeréves magyar alkotmány is megérdemel komoly magyarok részéről abban a tudatban, hogy a magyar nép lelkialkatának az ilyen változás nem is felel meg. Nagy tévedés azt gondolni, hogy ezzel egyetlen lépéssel is előbbre visszük az ország és népünk ügyét vagy külső jóakaratot biztosítunk magunknak.

Ez a kérdés (a köztársaság behozatala – KG) ma felette időszerűtlen. Időszerűbb volna az ország kétségbeejtő gazdasági, közellátási, pénzügyi és erkölcsi életének a helyreállítása, a pusztuló hadifoglyok és a Nyugaton halálosan vergődő menekültek, az itthon üldözöttek megmentése, a magyarság életéből az egekig csapkodó gyűlölet és szeretetlenség száműzése, a mérhetetlen magyar szenvedés enyhítése itt benn, és a trianoni határokon túl magyar százezrek, véres üldözésének megállítása. Mindezzel szemben a köztársaság nem gyógyszer, nem segítség, sőt a meglévő bajok növelését és a további zavarok felkeltését, a gyógyulás elakasztását eredményezheti, mint 1918-ban.

Majd, ha ezeket a gyötrő kérdéseket vagy magunk, vagy az idő megoldja, lesz alkalmunk az egyáltalán nem égető alkotmányjogi kérdésekkel foglalkozni. Az építés nehéz munkájával szemben ne adjunk elsőbbséget a múlt megszentelt értéke terén való, semmi esetre sem építő jellegű tevékenységnek.

Annál kevésbé lehet ezt tenni, mert hiszen erről kifejezetten is illik, sőt meg kell kérdezni népünket. A választáson szó sem esett választóközönség előtt erről hadifoglyaink, nyugati menekültjeink, szabadságukban korlátozott polgártársaink összesen mintegy kétmilliónyi tömege, tehát lakosságunk 1/4-e ki volt zárva ilyen fontos kérdés intézéséből.

Az újjáépítésben önzetlen lendületet látna népünk, ezekben a reformokban kevésbé.

Alkotmányunk kényes épületéhez ezer éven át a nemzet mindig akkor nyúlt, amikor künn és benn más rendezetlen kérdésünk nem akadt. A terv különben nagyon meglep, mert amikor folyó évi november 16-án Miniszterelnök Úrhoz és Varga Béla úrhoz, a Nemzeti Főtanács tagjához szerencsém volt, már érintettem ezeket a szempontokat és Miniszterelnök Úr azt felelte ezekre: "*Én is úgy gondolom!*".

Abban a reményben, hogy Miniszterelnök Úr kitart illetékepp közös álláspontunk mellett, vagyok Miniszterelnök úrnak őszinte, hazafias tisztelettel

Esztergom, 1945. december hó 31.

Mindszenty József

(saját kezű aláírás)

bíboros hercegprímás

esztergomi érsek

Miniszterelnök Úr! Nemzetgyűlési Elnök Úr!

Az államforma tárgyában benyújtott törvényjavaslat kapcsán közjogi tiszttem szerint, tehát kötelességszerűen megállapítom, hogy annak tárgyalása *idegen megszállás alatt* a magyar nép megkérdezése nélkül, a képviselők szólásszabadságának korlátozásával folyt le; következésképp a nemzet ezek figyelembevételével *gondolkozik és ítélkezik* a történteken.

Amikor megállapításomról Miniszterelnök, Nemzetgyűlési Elnök Urat van szerencsém értesíteni, fogadja hazafias tiszteletemet.

Esztergom, 1946. február hó 1.

Mindszenty József

bíboros, hercegprímás

esztergomi érsek

Forrás: *ÁBTL 3. 1. 9. V-700/15A. 305-307. oldal és V-700/56. 184-186. oldal. Valamint, ÁBTL 3. 1. 9. V-700/15A. 311. oldal. Közli: Somorjai Ádám – Zinner Tibor: Majd' halálra ítélve - Dokumentumok Mindszenty József élettörténetéhez, Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Bp., 2008.*

A mai valós magyar katolikus élet

Az alábbiakban *Adriányi Gábor* professzor közlésében olvashatjuk a mai magyar, leírhatatlanul alacsony szinten levő vallásgyakorlat és vallási műveltség nyílt feltárását.

>A szeged-csanádi zsinat kíméletlenül feltárta a valós magyar katolikus életet. A püspök megnyitó prédikációjában ki is fakadt: „Jövök az én, a mi egyházmegyénkbe... körülbelül négyszázezer megkeresztelt... de hány résztvevő van vasárnaponként a szentmisén? Hány áldozó van? Hány papnövendék van? Kérdem, hol a hiba? A papokban? Túl önzők vagy klerikálisan uralkodók? A szekularizált világ?... vagy a negyvenéves üldözés? De hát ennek már öt éve vége!” A zsinati könyv bevezetésében is panaszkodott: „A »Viharsarok« most is jó talajnak bizonyult a népet félrevezetők részére. Nemcsak az egyház irányítása lett »államilag« irányított, de papjaink egymás közti viszonya is, a hívekkel való kapcsolata is gondokkal telítetté vált.” A zsinati dokumentum összesen 688 pontot tartalmaz. A zsinat, úgy, mint Esztergomban, előbb a teológiai megfontolásokat, elveket dolgozta ki, majd **felvázolta a reális helyzetképet**, közölte az ajánlásokat és 176 §-ban a püspöki határozatokat. Ha már az esztergomi zsinat is sokszor megdöbbenő képet mutatott a magyar katolikus valóságról, úgy a szeged-csanádi még inkább. A szentségekkel kapcsolatban megállapítja: csak a kisebbség kéri meggyőződésből, a többség csak társadalmi szokásból. **A szülők képtelenek a hitelveket továbbadni, hiszen maguk sem kaptak hitoktatást**, sőt még csak polgári házasságban sem élnek. A bérmlást a többség még elsőáldozó korban sem akarja felvenni, míg a kisebbség túl korán kíván hozzá járulni. A készület a szentáldozásra szinte kiveszett, vélemény szerint az oltárszolgálatot egyszerű férfiak, sőt nők is elláthatják. **Szentáldozáshoz mindenki járulhat, törvénytelen együttlétben élő is minden gátlás nélkül áldozik. A bűnbánati liturgia nem ment át a gyakorlatba, a betegek szentségét („utolsó kenet”) babonás félelem övezi.** Kevés a pap. 123 plébániából 84 betöltetlen, 32 kápláni hely üres, 71 lelkipásztor hiányzik. **Magyarországon bizonyos antiklerikális hangulat uralkodik.** A 60 év feletti papok száma 39, a 30 év alattiaké 4. A házasság „a magyar társadalom egyik legnagyobb problémája. **A fiatal generációból hiányzik a képesség, hogy véglegesen elkötelezze magát.** Sok a házasság a megkereszteltek és meg nem kereszteltek között. A médiumok a szexet propagálják, a szüzességet kigúnyolják, a közvéleményt negatívan befolyásolják. **A felnőtt nemzedék legnagyobb része a törvényalkotóktól a pedagógusokig, az egyszerű emberekig az ateista-kommunista rendszer neveltje.**” A szent helyek elhanyagoltak. Sok helyen a templom még ma is romos (II. világháború), még rosszabb a helyzet a leányegyházakban és az „oldallagos” egyházakban. Sok a munkanélküli és a szegény, míg „a pártállam idején még a szegény vagy szegénység szót is tilos volt kimondani”. Viszont nem véletlenül mondta Gyulay püspök a zsinatot záró szentbeszédében: **„Bármennyire is meddőnek látszik a kornak és a benne lévő embernek lelki meddősége, fásultsága, kell, hogy valahogy új élet sarjadjon.”** A zsinati könyv bevezetésében pedig joggal írta: **„Vége a zsinatnak? Most kezdődik a nehezebb része.”**⁶²

⁶² Adriányi Gábor: A tíz jelenkori egyházmegyei zsinat Magyarországon 1994-1999. Áttekintés.

In: Laboratur assiduus – A 70 éves Zombori István köszöntése. Szerkesztette: Somorjai Ádám OSB, Somorjai Gabi. MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet, Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár. Budapest, 2019. 383-394. <http://real.mtak.hu/90689/>

Szeged–Csanádi Egyházmegyei Hatóság: A Szeged–Csanádi Egyházmegyei Zsinat könyve. Belső használatra. Nyomda nincs jelölve. Szeged, 1995.

http://www.mtak.hu/zsinat/uploaded_files/klestenitz/252_1315483506.pdf

Hívek könyörgése – 2019. Mindszenty-konferencia szentmiséjén

Pap: Terjesszük kérésünket bizalommal Atyánkhoz, a mindenható Istenhez, aki meghívott és vezet bennünket üdvösségünk útján. Mindig készséges szívvel és tudatosan fogadjuk kegyelmét, különösen most, amikor Fiának, Jézus Krisztusnak áldozatát bemutatjuk mindhalálíg hűséges szolgája, Mindszenty József bíboros emlékkonferenciájának napján.

1/ Istenünk! Te a világ üdvözítésében és életünk minden területén igényled a mi személyes közreműködésünket. Az ember értelemmel és szabad akarattal rendelkező lény, és mindkét képességét használnia kell ahhoz, hogy az örök üdvösségre jusson és másokat is oda vezessen. Mindszenty bíboros egyik pásztorlevelében az egymás iránti felelősségre is rámutat, amikor ezt írja: "Ha közönyösek maradunk, felelősek leszünk az elkárhozó lelkekért, népünk további pusztulásáért. E szerint lelkek, Egyház és haza sorsa van a kezünkben. Az áldozat fenntartja, megállítja Isten sújtó kezét, mint Ábrahámét az angyal. Mi, az engesztelők, leszünk a Getszemáni kert vigaszt hozó angyalai." Add, hogy a felelősségteljes és engesztelő lelkiületet mindenkor életünk egyik legfontosabb feladatának tekintsük és segítségeddel hathatósan meg is valósítsuk.

2/ Jézusunk! Te azt akarod, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság ismeretére. A három isteni Személlyel való kapcsolatunk két legfontosabb eszköze és nélkülözhetetlen erőforrása a vasárnapi szentmise és a mindennapi imádság. Mivel jelenünkön múlik a jövőnk, de az örök jövőnk is, ezért legfőképpen arra kell törekednünk, hogy a Szentlélek által már földi életünkben egyre jobban részesei legyünk a Szentháromság életének. Nem azért imádkozunk, hogy az isteni rendelkezést megváltoztassuk, hanem azért, hogy megnyerjük azt, amiről Isten úgy rendelkezett, hogy imádság közvetítésével kell megvalósulnia. Jézusunk, add meg nekünk azt, hogy – isteni rendelésedet követve – soha el ne hanyagoljuk a lelki élet e két nélkülözhetetlen alappillérét!

3/ Szentlélek Úristen! Sok minden következik abból, hogy valaki hisz-e Isten szeretetében és az örök életben, vagy sem. A mindenkori materialistákat és ateistákat az zavarja, hogy van örök élet, mert akkor a halál után ítélet is van. Ahogyan Mindszenty bíboros, közvetlenül a háborút követően tanította: "Csak imádkozó emberiség építhet jobb világot. Nemcsak a külső világot, házakat, hidakat, utakat és huzalokat kell újjáépítenünk, hanem a mi belső világunkat is." Add, hogy mi is Beléd vetett teljes bizalommal, igaz bűnbánattal és töretlen reménységgel munkáljuk üdvösségünket, mindenkor bízva irgalmas szeretetedben!

4/ Ma Magyarországon – Mária országában – a vallási műveltség és az erkölcs leírhatatlanul alacsony szinten van. Értékes és szép életet viszont csak tudatosan kialakított, erkölcsileg helyes értékrend szerint lehet élni, egy tapodtat sem engedve a gonoszság erőinek! Mindszenty bíboros koncepció perében az utolsó szó jogán a következőt mondotta: "engem a rendőrhatalóságok kérdeznek és én felelek". Nekünk viszont életbe vágóan fontos az, hogy mit felelünk Jézusnak arra a kérdésére, hogy kinek tartjuk mi Őt. Ha a válaszuk helyes, akkor – a gonoszszággal szemben – mi is erőt kapunk a jó felismerésére és megtételére. Szentlélekisten! Kérünk Téged, hogy Mindszenty bíboros hitvalló példájából merítve ismerjük fel mindig, hogy mi az a feladat, ami személyesen nekünk szól, és amit segítségeddel – a szellemi és anyagi javak terén – konkrétan nekünk kell megvalósítanunk!

5/ Szűz Mária, Égi Édesanyánk! Mindszenty bíboros – Rózsafüzér Királynője ünnepén – homíliájában a következőt mondotta: "Az én vágyam: egymillió csonka hazai katolikus magyar család térdre ereszkedése és rózsalánca Mária felé." Te nem emberi választás alapján vagy anyja az embereknek, hanem Isten akaratából, tehát mindazokért közbenjársz, akiknek Isten azt akarta, hogy anyja legyél. Így nem csak azokért imádkozol, akik segítségül hívnak Téged, hanem minden emberért. Viszont, aki tiszteletedet szándékosan elhanyagolja, sok kegyelemtől oktanul megfosztja magát. Ezért kérjük most, Magyarok Nagyasszonya, segítő közbenjárásodat, a Téged megillető kiváló vallási tisztelettel Egyházunkért, Hazánkért, Családjainkért, Nemzetünkért!

Pap: Mindenható Istenünk! Te légy a világító fény életünk útján. Értsük meg és fogadjuk el az üdvösség ajándékát. Add, hogy mindannyian bejussunk a Te országodba és dicsérhessünk Téged magyar szentjeink társaságában, Krisztus a mi Urunk által. Ámen.